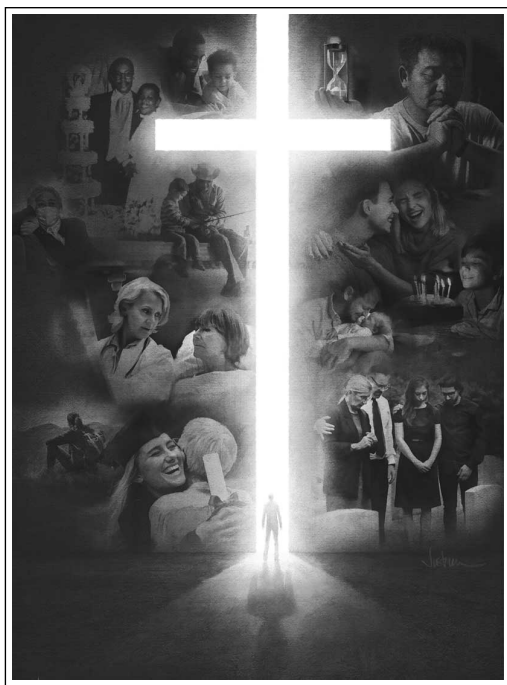


Vječni život: o smrti, umíranju i budouj nádi

Alberto R. Timm



Pouke iz Biblije — Priručnik za učitelje
Listopad, studeni i prosinac 2022.

Sadržaj

1. Pobuna u savršenom svemiru
2. Smrt u grešnom svijetu
3. Razumijevanje ljudske naravi
4. Starozavjetna nada
5. Slučajevi uskrsnuća prije Krista
6. On je umro za nas
7. Kristova pobjeda nad smrću
8. Novozavjetna nada
9. Proturječni tekstovi?
10. Pakleni oganj
11. Prijevare posljednjeg vremena
12. Biblijski pogled na svijet
13. Sud
14. Sve novo



POUKE IZ BIBLIJE — Priručnik za učitelje — 4/2022.

Nakladnik: ZNACI VREMENA, Prilaz Gjure Deželića 77, 10000 Zagreb, Hrvatska • *Odgovorni urednik:* Neven Klačmer • *Urednik:* Mario Šijan
• *Prijevod:* Dragana Todoran • *Lektura:* Marijan Malašić • *Korektura:* Ljiljana Đidara • *Tiskano u uredu nakladnika*

www.znaci-vremena.com • www.adventisti.hr

Pobuna u savršenom svemiru

Ključni tekstovi: Izaija 14,12-15; Ezekiel 28,11-19.

PRVI DIO: Opći pregled

Bog je ljubav. Iz te ljubavi stvorio je svemir pun sklada, mira, radosti i još ljubavi. Ispunio ga je bićima koja je stvorio da rastu u sreći, služanju i ljubavi. Međutim, ovaj savršeni red bio je narušen nelogičnom pobunom na Nebu protiv Stvoritelja, koji je bio optužen da zahtijeva strogu poslušnost. Štoviše, Stvoriteljeva visoka mjerila protumačena su kao zahtjevi tiranina. Zakon ljubavi bio je pogrešno prikazan kao ograničenje slobode. Posljedica je bila rat na Nebu (Otkrivenje 12,7).

Ono što je prije bilo nevjerojatno postalo je tragična stvarnost. Mudro i divno stvorenje, kerubin zaklanjač (hebr. *kerub mimshakh hasokek*, Ezekiel 28,14), nazvan “zvijezda Danica” (hebr. *helel ben shakhar*, Izaija 14,12 — prevedeno također i kao “Svjetlonoša”, “jutarnja zvijezda”, “sin Zorin”) ustao je protiv vječnog, svetog, brižnog Stvoritelja punog ljubavi i iznio neopravdane optužbe da bi uzdigao sebe. Luciferova usredotočenost na sebe, privlačnost, laži, prijekove i sebičnost podijelili su anđele i uništili savršeni nebeski mir.

Bog je u svojoj beskrajnoj mudrosti odgovorio tako što je pokazao poštovanje prema Luciferovom izboru omogućavajući svim razumnim bićima da shvate razornu narav zla koja je na prvi pogled izgledala privlačno. Najposlije je stvoreno biće ustalo protiv Stvoritelja i izazvalo pobunu. Onaj koji je trebao štititi Božju vladavinu i njegov Zakon, srušio je njegova načela poštovanja i ljubavi na tako lukav način da su čak i anđeli bili zbunjeni. Poštujući osobne odluke, Bog je pokazao da poštuje osobnu slobodu, ali nije mogao odobriti uništenje života, njegovih vrijednosti i načela dobrote.

DRUGI DIO: Komentar

Tajna podrijetla zla

Podrijetlo zla obavijeno je jednom od najvećih tajni. S jedne strane djeluje “tajna bezakonja” (2. Solunjanima 2,7), a s druge “tajna pobožnosti” (1. Timoteju 3,16 — Šarić), koja donosi rješenje problema zla.

Luciferova oholost bila je poražena poniznošću Gospodina Isusa Krista u ljudskom tijelu (Filipljanima 2,6-11). Zbog svoje moralne snage i ne-sebične ljubavi, Isus je izvojevao pobjedu nad Sotonom usprkos tomu što je bio fizički slabiji.

Zlo je neobjašnjivo i razorno tako da nije moguće pronaći logično objašnjenje za njegovo postojanje. Ne postoji uzrok. U Izaiji 14 opisuju se razlog Sotoninog pada (ne i njegov uzrok), oholost, a Ezekiel jednostavno kaže da je pomazani kerubin bio savršen/besprijekoran otkad je stvoren dok se u njemu “ne začne opačina” (Ezekiel 28,15). Prekinuvši vezu s Bogom, Sotona je narušio odnos s Njim i samim tim odvojio se od Izvora života, što je dovelo do umiranja. Sva stvorenja, uključujući anđele na Nebu i ljude na Zemlji, bili su stvoreni tako da su potpuno ovisili o Bogu. Samo održavanjem tog odnosa ljubavi i njegovanjem Božje prisutnosti uklanja se rizik od neposlušnosti i pobune i osigurava život izobilja. Poznavanje Boga i Njegovog karaktera, poštovanje Njegove dobrote i zahvalnost najbolji je izbor.

U savršenom svemiru u kojem se vladalo ljubavlju nije bilo razloga za pobunu. Nije postojao nikakav nedostatak koji bi zahtijevao promjenu Božjeg načina vladanja. Mi možemo opisati okolnosti, kada i što se dogodilo, ali nikada nećemo moći pronaći opravdanje za pobunu jer nikakvo opravdanje za to ne postoji. Bog je dopustio zlo zato što je odlučio stvoriti bića sa slobodnom voljom da bi mogla slobodno voljeti, a ne automate i robote.

Ne postoji dualizam dobra i zla

Mi ne vjerujemo da svemirom vladaju dva suparnička boga: s jedne strane živi Bog, Bog dobra, i s druge strane Lucifer, bog zla. Ovaj dualizam stran je biblijskoj objavi i ne slaže se s njezinim naukom. Pismo tvrdi da je Bog stvorio veličanstveno i mudro stvorenje (“Gle, ti bješe uzor savršenstva, pun mudrosti i čudesno lijep!” Ezekiel 28,12), koje se poslije pobunilo protiv Boga. Prema tomu, Lucifer, Božje besprijekorno stvorenje postalo je Sotona. Apostol Ivan opisuje neprijatelja sljedećim riječima: “Stara Zmija, koja se zove đavao — sotona, zavodnik cijeloga svijeta.” (Otkrivenje 12,9) Nevjerojatna i zapanjujuća misao! Onaj koji se nalazio u neposrednoj Božjoj prisutnosti, koji je bio u nebeskom Edenu, u nebeskom Svetišću, upravo se ta osoba pobunila protiv Boga punog ljubavi. Njegovo iznenadno djelovanje protiv Stvoritelja čini se nestvarno: stvoreno biće usudilo se usprotiviti svojem Kralju i Vojskovođi.

I tako se dogodilo nešto tajanstveno. Onaj koji je stvoren savršen, koji je bio obdaren mnogim darovima, koji je zauzimao najviši položaj na Nebu nakon Krista, okrenuo se protiv svojeg Stvoritelja. Prorok Ezekiel

piše: "Savršen bješe na putima svojim od dana svojega rođenja dok ti se u srcu ne zače opačina." (Ezekiel 28,15) Kakav paradoks! Umjesto da štiti Božji poredak, kerubin zaštitnik prezreo je Njegov Zakon. Ne zaboravite da se u Ezekielu 1 i 10 opisuju kerubini (četiri bića; vidi Ezekiel 10,15), i oni su usko povezani s Bogom, prate Ga na Njegovom putovanju u jeruzalemski hram (Ezekiel 10,4.5; 11,22.23). U Šatoru sastanka kerubini čuvari nalazili su se u Svetinji nad svetinjama iznad Pomirilišta, ispod kojeg su se nalazile ploče Svjedočanstva, Deset zapovijedi (Izlazak 25,18-22). Kerubini su simbolizirali zaštitu Božjeg reda i Zakona. Lucifer je, međutim, zloupotrijebio svoj povlaštenu položaj i stupio u borbu protiv Božjeg autoriteta.

Djelovanje Lucifera

U Ezekielu 28,15 stoji da se u pomazanom kerubinu začela "opačina". Hebrejski izraz *avelah* znači "nepravda" ili "nepravdnost". Onaj koji je bio savršen i koji je trebao čuvati čast Božjeg zakona kako bi osigurao nebesku vladavinu, optuživao je Boga da nije dobar ni pošten, da je nepravedan. Bile su to vrlo ružne optužbe! Izraz "obilno trgujući" (Ezekiel 28,16), hebrejski *rekulah*, znači "ići okolo" ili "obilaziti" (zbog 1) trgovine ili 2) ogovaranja/klevete. Kontekst jasno pokazuje da se ovdje ne radi o trgovini ili poslu, jer bi to bilo jedino mjesto u hebrejskoj Bibliji gdje je trgovina nešto grešno, a to nema smisla. Prema tomu, riječ prije ukazuje da je kerubin zaštitnik išao okolo i klevetao Boga, optuživao Ga da je nepravedan iznoseći neistine o Njegovom karakteru i šireći laži. Lucifer je posijao nepovjerenje i sumnju i naveo druge da ne vjeruju u Boga punog ljubavi i ne slijede Ga. Izaija opisuje Luciferove pobude i pripisuje ih oholosti. Njegovo uzdizanje samog sebe bilo je toliko snažno da se želio izjednačiti s Bogom, sjesti na Božje prijestolje, proglasiti se kraljem i uzdići se na položaj božanstva (Izaija 14,13.14). Kakvo nevjerojatno samoprecjenjivanje!

Prorok Izaija opisuje Luciferov pad s Neba u prošlom vremenu (Izaija 14,12). Ezekiel kaže da je bio bačen "s gore Božje" i izgnan (Ezekiel 28,16). Zatim otkriva što se dogodilo u Luciferovom srcu: kako je sagriješio u svojem umu njegujući oholost. Zapazite njegove izjave koje započinju u prvom licu: 1) "Uspet ću se na nebesa; 2) povrh zvijezda Božjih prijesto ću sebi dići; 3) Na zornoj ću stolovati gori; 4) Uzaći ću u visine oblačne; 5) bit ću jednak Višnjemu." (Izaija 14,13.14) Samouzdanje u Luciferovom srcu spominje se i u Ezekielu 28,17: "Srce ti se uzoholi zbog ljepote tvoje, mudrost svoju odnemari zbog svojega blaga!" Nakon ovakvog proslavljanja samog sebe, njegovo potpuno uništenje prikazano je u budućem vremenu: "A sruši se u Podzemlje, u dubine provalije!"

(Izaija 14,15) Prorok Ezekiel najavljuje da će Jahve uništiti Lucifera koji je postao Sotona, neprijatelj. Njegovo uništenje je toliko izvjesno da se Ezekiel koristi proročkim prošlim vremenom želeći izraziti tu sigurnost: “Pustih oganj posred tebe da te proždre. Pretvorih te na zemlji u pepeo na oči onih što te motre. ... Jer ti strašilo posta, nestade zauvijek.” (Ezekiel 28,18.19)

Samo oslanjanje na Boga donosi pobjedu

Ne zaboravite, Sotonu nisu mogli poraziti argumenti ili sila, već samo netko “slabiji” od njega. To je razlog utjelovljenja. U Otkrivenju je Zmaja i različite Zvijeri porazilo Janje, što je potpuno nečuvano u svijetu prirode. Međutim, Kristova moralna snaga ljubavi i istine osvojila je svijet i izvojevala pobjedu nad Sotonom i njegovim silama. Isus, koji je bio rođen kao krhko ljudsko biće, porazio je Sotonu svojom čistoćom, poslušnošću i potpunom predajom Ocu. Njegov bezgrešan i nesebičan život, Njegovo stradanje za nas i Njegova pobjedonosna smrt na križu osudili su i uništili Sotonu. Sada je samo pitanje vremena kada će Sotona biti uništen i velika borba završena.

TREĆI DIO: Primjena

Razmislite o sljedećim pitanjima i odgovorite na njih:

1. O podrijetlu zla: Zašto je brižni Bog pun ljubavi dopustio postojanje zla? Je li Bog odgovoran za postojanje zla? Objasnite. Zašto je Bog u svojoj beskrajnoj mudrosti odlučio poštediti Lucifera kada su se zle misli začele u njegovom srcu? Zašto ga nije uništio kada je počeo tajno djelovati protiv božanske vladavine, i na taj način spriječio pobunu?

2. O onome što se dogodilo na Nebu: Kojim drugim izrazima možete opisati Luciferovu oholost i njegove postupke? Tko je najviše patio u ovoj pobuni? Je li se Bog mogao drugačije postaviti prema Sotoni i trajno uništiti zlo? Objasnite svoj odgovor. Kako je Sotona bio poražen?

3. O nadvladavanju oholosti: Izvještaj o Luciferu ozbiljna je opomena za nas da ne postupamo i ne ponašamo se na sličan način. Ako oholost može tako zavesti, kako možemo izbjeći njezinu smrtonosnu zamku i ne biti zavedeni “slavom” i uspjehom? Objasnite kako zavist, sebičnost i oholost idu ruku pod ruku u remećenju međuljudskih odnosa.

4. O promjeni nečijeg ponašanja: Kako možete pomoći oholim ljudima — koji ne slušaju razum, zaokupljeni su samouzdizanjem i sebičnošću i vide samo sebe i svoje interese — da se ponize? Kako možete postati mirotvorci ili oruđa pomirenja i promijeniti otrovnu atmosferu oko sebe usred napetosti, zavisti, nerazumijevanja i optužbi?

Smrt u grešnom svijetu

Ključni tekst: Postanak 3.

PRVI DIO: Opći pregled

Bog je stvorio savršeni svijet bez grijeha, zla, nasilja, nesigurnosti, bolesti i smrti. On je Bog života, Izvor života, i Davatelj života. Golema je razlika između Postanka 1—2, gdje je sve smisleno, lijepo i skladno, prikazano u sjajnim, radosnim i svijetlim bojama, s melodijom koja uzdiže, i ostatka Postanka, gdje je sve dobro iznenada zahvaćeno olujom grijeha i nakon toga oštećeno, dok su odnosi ljubavi narušeni. Boje postaju tamne, a glazba neskladna. Izniman i čist potencijal za rast i istraživanje poremećen je. Ipak, Bog je u svojoj milosti u potrazi za čovjekom i, usprkos grijehu, donosi nadu i rješenje za problem grijeha i smrti. Nijedan filozofski sustav ili religija ne mogu dati rješenje za smrt, umiranje i obnavljanje života bez smrti u ovom svijetu. Samo Bog to može učiniti — živi Bog svojim milostivim djelima; prema tomu, ništa i nitko ne može se uspoređivati s našim Stvoriteljem i Otkupiteljem. On je iznad svih svojih djela stvaranja, jedinstven i nadmoćan.

Pobuna i neposlušnost počele su na Nebu, ali su se proširile na Zemlju kada su Adam i Eva sagriješili; na Zemlji je započela velika borba između dobra i zla. Bog nije ostavio ljudski rod u grijehu, već je poveo rat protiv sila tame i njihovog zapovjednika Sotone. Bog je zametnuo neprijateljstvo između zla i ljudskog roda kako ljudi ne bi bili opčinjeni od strane zla i uhvaćeni u njegovu zamku, već da mogu reći ne dok se drže Njega i primaju mudrost i snagu. Bog Stvoritelj donio je rješenje za problem grijeha time što je poslao obećanog Potomka (Postanak 3,15), Isusa Krista, kao Spasitelja ljudskog roda (Ivan 3,16; 5,24; Djela 4,12). Grijeh nije donio samo složene prilike, već na kraju i smrt. Međutim, Isus je pobijedio smrt svojim savršenim životom službe iz ljubavi, nesebičnom žrtvom i voljnom poslušnošću (Rimljanima 6,23).

DRUGI DIO: Komentar

Sotona, začetnik uništenja i smrti

Zmija je u ljudska srca unijela nepovjerenje u Boga i smrt učinila dijelom naše sudbine. Preko Adamove neposlušnosti “smrt prijede na

sve" (Rimljanima 5,12). Dakle, smrt je sastavni dio našeg postojanja u ovom grešnom svijetu. Salomon kaže: "Živi barem znaju da će umrijeti, a mrtvi ne znaju ništa." (Propovjednik 9,5) Smrt je uljez i naš neprijatelj (1. Korinćanima 15,26).

Postojalo je vrijeme kada nije bilo smrti, kada nije bila prisutna u svijetu. Izražavajući ovu misao, u Postanku 2,5.6 nalazi se kratak, ali iznimno značajan izraz "još nije". Postojalo je vrijeme kada još nije bilo trnja, teškog posla, mukotrpnih ratarskih radova i kiše. Ovaj prijelazni redak ukazuje na Postanak 3, gdje su se prilike dramatično promijenile. Smrt je došla kao posljedica okretanja od Boga i samostalnog života neovisno o Njemu: "Prah si, i u prah ćeš se i vratit." (Postanak 3,19)

Bog je prvi par posebno upozorio na neposlušnost Njegovoj riječi i da će takav ishod kulminirati uništenjem i tragedijom, odnosno smrću: "Ali sa stabla spoznaje dobra i zla da nisi jeo! U onaj dan u koji s njega okusiš, zacijelo ćeš umrijeti!" (Postanak 2,17) Sotona je proturječio Bogu tvrdeći: "Ne, nećete umrijeti!" (Postanak 3,4) Zapazite da je zmija točno znala što je Bog prethodno rekao Adamu u Edenskom vrtu i da je to opovrgla istim riječima: "Ne, nećete umrijeti!"

Prema tomu, čitatelj je upozoren na činjenicu da su se naši praroditelji suočili sa Sotonom, a ne samo reptilom, zato što zmija govori i neposredno se suprotstavlja Bogu. Bog je upotrijebio riječ "zacijelo", a Sotona na isti način naglašava svoje riječi. Đavao tada podupire svoju tvrdnju dvjema lažima: "Otvorit će vam se oči", to jest steći ćete posebno novo razumijevanje, bit ćete mudri i "bit ćete kao bogovi koji razlučuju dobro i zlo", odnosno bit ćete sposobni prepoznati što je dobro, a što zlo (Postanak 3,5). Sotona, majstor spletke, prikazao je neposlušnost kao pitanje slobode i dobitka.

Pojevši plod, Adamu i Evi su se doista otvorile oči (Postanak 3,7). Međutim, njihove su se oči otvorile drugačije nego što su očekivali. Shvatili su da su izgubili ono što su prije imali: njihova čistoća i nevinost su nestali i vidjeli su da su goli. Njihova golotinja nije bila samo tjelesna jer 1) su bili goli i prije, ali ih nije bilo sramota (Postanak 2,25), a 2) kada ih je Bog posjetio i upitao: "Gdje si?" (Postanak 3,9), Adam je odgovorio da se krije zato što su goli. Da razjasnimo, u tom trenutku nisu bili tjelesno goli zato što su bili pokriveni odjećom od smokvinog lišća (Postanak 3,7). Međutim, bili su moralno goli jer su po prvi put osjetili krivnju.

Sotonino drugo obećanje također je bilo laž. Adam i Eva nisu postali kao Bog upoznajući dobro i zlo zato što Bog ne spoznaje zlo iskustvenim putem (On nikada nije sagriješio!). Ali Adam i Eva su izgubili sposobnost da jasno razlikuju dobro i zlo, koju su prije imali. Doslovni prijevod

Postanka 3,22 otkriva ovu činjenicu: “Evo, čovjek postade kao jedan od nas — znajući dobro i zlo! Ali sada...” (Jiri Moskala, “‘You Will Be Like God Knowing Good and Evil’: Discernment of Truth and Lies”, *Journal of Adventist Mission Studies* 12, br. 2 [2016.]: str. 10—18). Dakle, Adam i Eva ne samo da su izgubili svoj integritet, već i sposobnost da razlikuju što je ispravno, a što pogrešno. Odsad će im biti potrebno Božje otkrivenje da znaju što je dobro, a što zlo. Morat će se oslanjati na Božju duhovnu silu izvan njih samih da bi mogli činiti ono što je ispravno.

Posljedice grijeha

Grijev je prokletstvo koje donosi strašne posljedice. On je poput lavine. Naizgled počinje kao sitnica, a onda lomi i ruši sve što je lijepo, vrijedno i značajno i potpuno uništava život. Samo je pitanje vremena kad će ova uništavajuća sila postati jasno vidljiva. Gdje se njeguju pogrešne misli, uslijedit će loše ponašanje. Grijev ruši sve vrste važnih odnosa; donosi samo jad, patnju, razdvajanje i teške prilike. Narušavanje našeg odnosa s Bogom (vertikalna dimenzija našeg života) dovodi do mnogobrojnih horizontalnih prekida. Reći “ne” Bogu uzrok je mnogih grešnih posljedica:

1. Prekid našeg odnosa s Bogom vodi do narušenog odnosa sa sobom. Adamova i Evina narav pokvarila se kao posljedica grijeha. Živjeli su sa sviješću o krivnji i sramoti, kao i s osjećajima poniženja i poraza.

2. Grijev/neposlušnost učinili su da se Adam i Eva uplaše Boga umjesto da im omogući da uživaju u Njegovom društvu (Postanak 3,10).

3. Grijev/neposlušnost naveli su Adama i Evu da okrive druge za svoj pad. Prema tomu, njihov uzajamni odnos bio je narušen (Postanak 3,12; 4,5-8). Grijev ih je otuđio.

4. Grijev/neposlušnost donijeli su smrt ljudskoj obitelji jer je odnos Adama i Eve s njihovim Davateljem života bio narušen (Postanak 3,19).

5. Grijev/neposlušnost učinili su rađanje i podizanje djece bolnim iskustvom (Postanak 3,16).

6. Grijev/neposlušnost učinili su brak mjestom borbe za vlast i nadmoć umjesto brižnog, emocionalnog i bliskog odnosa ispunjenog ljubavlju između heteroseksualnih partnera (Postanak 3,16).

7. Grijev/neposlušnost učinili su rad mukotrpnim; znoj i umor od rada da bi se zaradilo za život postat će dio života (Postanak 3,18.19).

8. Grijev/neposlušnost Adama i Eve doveli su do narušenog osjećaja za dobro i do gubitka sposobnosti da razlikuju dobro i zlo (Postanak 3,5.22).

9. Grijev/neposlušnost narušili su Adamov i Evin odnos prema prirodi. Kao posljedica, zemlja će rađati trnje i korov (Postanak 3,18; 6,11).

10. Grijeħ/neposlušnost donijeli su nasilje, bol, mržnju, poligamiju itd. (vidi Postanak 4—19). Više pojedinosti o naravi grijeha, njegovim posljedicama i Božjem planu otkupljenja vidi: Jiri Moskala, “Origin of Sin and Salvation According to Genesis 3: A Theology of Sin”, in *Salvation: Contours of Adventist Soteriology*, izdavači Martin F. Hanna, Darius W. Jankiewicz i John W. Reeve (Berrien Springs, MI: Andrews University Press, 2018.), str. 119—143. U Postanku 3 nalazi se ključ za razumijevanje naravi grijeha i spasenja. U ovom poglavlju izneseno je cijelo Evanđelje kao nezasluzena milost koja već teče s Golgote do Adama i Eve (Otkrivenje 13,8).

Božje rješenje

Nada se javlja nasuprot beznađu. Usred tame, očaja i osude, Bog osigurava budućnost ljudskog roda, iako Adam i Eva ne zasluđu živjeti.

Prvo, Bog traži Adama i Evu: “Gdje si?” (Postanak 3,9) Svrha je ovog pitanja višestruka. Ono služi: 1) kao poziv na razgovor; 2) kao ponuda milosti (Bog tuguje za svojom izgubljenom djecom i pruža skupo rješenje za stanje u kojem su se našli); 3) kao pomoć da uvide i shvate svoj stav prema Bogu nakon sagrađenja (umjesto da uživaju u Njegovoj prisutnosti oni se skrivaju od Njega); i 4) kao istražni sud na kojem odgovaraju za svoje prošle postupke prema Bogu kao svojem Stvoritelju i Sucu.

Drugo, Bog im daje pravu odjeću (Postanak 3,21). Budući da golotinja prvog para nije bila samo tjelesna pojava, iz toga slijedi da Božja odjeća predstavlja više od fizičke haljine. Bog im daje odjeću od kože koju je sam načinio i tako pokriva grijeh grešnika s haljinom svoje pravednosti (1. Korinćanima 1,30; 2. Korinćanima 5,21). Rješenje za problem grijeha je Mesija (Efežanima 1,4; 1. Petrova 1,20). Oprost i otkupljenje omogućit će Božja milostiva žrtva, prikazana smrću životinje čiju su kožu Adam i Eva nosili.

Treće, Bog zameće neprijateljstvo između sila dobra i sila zla da bismo mi mogli mrziti zlo (Postanak 3,15).

Četvrto, Bog obećava da će poslati Potomka (Postanak 3,15) koji će poraziti našeg neprijatelja Sotonu. Božji odgovor zmiji nalazi se u središtu ovog poglavlja. Mesija će postati Otkupitelj i Spasitelj ljudskog roda, a Njegova pobjedonosna dragovoljna smrt na kraju će uništiti Sotonu, i samim tim svakog i sve što je povezano s njim. Mesija je Pobjednik i daje pobjedu svima koji su u zajednici s Njim (Rimljanima 8,1-4). On je osigurao konačnu pobjedu (Otkrivenje 12,7-12; 19,6.7.15-21; Juda 24,25).

Razumijevanje ljudske naravi

Ključni tekstovi: Postanak 1,27.28; Postanak 2,7; Propovjednik 12,7; 1. Solunjanima 5,23.

PRVI DIO: Opći pregled

Bog je stvorio ljude na svoju sliku kao vrhunski čin stvaranja. Ova je činjenica naglašena poetskim jezikom prvi put upotrijebljenim u Bibliji: “Na svoju sliku stvori Bog čovjeka, na sliku Božju on ga stvori, muško i žensko stvori ih.” (Postanak 1,27) Izvještaj o biblijskom stvaranju jasno naučava da su i muškarac i žena bili stvoreni na Božju sliku. Stvoreni su jednaki s različitim biološkim funkcijama, kao i u potpunoj ovisnosti o Bogu. Iako nisu bili besmrtni, jer je jedino Bog besmrtn (1. Timoteju 6,16), oni su ipak mogli živjeti vječno da su sa svojim Stvoriteljem ostali u odnosu ispunjenom povjerenjem i ljubavlju.

Biblijski monizam (jedinственost) naučava da je svako ljudsko biće stvoreno kao cjelina i da nijedan njegov dio ne može živjeti nakon što umre. Izraz “besmrtna duša” i učenje da se ljudi rađaju besmrtni, ili s besmrtnom dušom ili duhom, ne nalazi se u Bibliji. Ljudi ili duše nisu same po sebi besmrtne. Ljudi nemaju svjesno postojanje izvan tijela. Nakon što čovjek umre, nestaje njegova svijest. Ljudska besmrtnost potječe samo od Boga.

DRUGI DIO: Komentar

Divno stvoreni kao živa bića

Izvještaj o stvaranju jasno kaže da je Bog stvorio ljude. Tekst u Postanku 2,7 opisuje dva Stvoriteljeva djela u koja je bio blisko uključen. Rezultat ovih djela bilo je stvaranje prvog ljudskog bića, Adama (prvo djelo): “Jahve, Bog napravi čovjeka od praha zemaljskog i u nosnice mu udahne dah života. Tako postane čovjek živa duša [*nefeš khayah*]”. (Postanak 2,7) U ontološkom smislu mi smo jedna cjelina (prah + dah života = živa duša). Bog je stvorio Adama kao živu osobu ili ljudsko biće, na hebrejskom kao “živu dušu”. Riječ “duša” u ovom kontekstu znači “osoba”, “biće”. Temelj je biblijske antropologije da smo mi duša; mi nemamo dušu. Hans Wolff postavlja pitanje: “Što *nefeš* [duša]... znači

ovdje (u Postanku 2,7)? Sigurno ne označava dušu (u tradicionalnom dualističkom smislu). *Nefeš* je stvoren kao dio cjeline čovjeka, pogotovo s njegovim dahom; štoviše, čovjek nema *nefeš*, već on jest *nefeš*, on živi kao *nefeš*.” (Hans Walter Wolff, *Anthropology of the Old Testament* [Philadelphia, PA: Fortress, 1974.], str. 10)

Bog je stvorio ljude kao aktivno živo tijelo, a ne kao utjelovljenu dušu. Prema tomu, ljudi nisu stvoreni s besmrtnom dušom, kao njihovim odvojenim entitetom, samom za sebe, već su oni duše kao ljudska bića. Ovu doktrinu potvrđuje kasnija upotreba ovog izraza u Pismu i od strane drugih biblijskih pisaca. Na primjer, 1) u Postanku se navodi koliko je “duša” otišlo u Egipat s Jakovom (Postanak 46,15.22.25.26.27); 2) Luka spominje koliko se ljudi krstilo nakon Petrovog propovijedanja na blagdan Pedesetnice: oko tri tisuće “duša” (Djela 2,41).

Tijelo, duša i duh blisko surađuju otkrivajući snažan srodan odnos između duhovnih, duševnih i umnih sposobnosti čovjeka. Ovim aspektima treba također dodati društvenu dimenziju zato što smo stvoreni kao društvena bića. Pavao razrađuje ovaj višedimenzionalni aspekt ljudskog postojanja i objašnjava da kao ljudska bića trebamo dopustiti Bogu da nas mijenja svojom milošću i Duhom: “I neka se cijelo vaše biće — duh, duša i tijelo — sačuva besprijeckorno za dolazak Gospodina našega Isusa Krista!” (1. Solunjanima 5,23)

Dakle, sve što jesmo i što činimo Bog mora posvetiti. Naše postojanje kao ljudska bića doživljavamo na tjelesnoj, emocionalnoj, duševnoj/intelektualnoj, duhovnoj i društvenoj razini. Ne možemo razdvojiti ove aspekte. Na primjer, kada smo tjelesno aktivni (bilo da trčimo, radimo u vrtu ili vozimo), uključeni su i naši osjećaji i misli, kao i naše duševne, duhovne (kada se molimo ili izgovaramo biblijske retke) i društvene sposobnosti (ako nismo sami).

Smrt — prestanak života

Smrcu prestaje Božja stvaralačka aktivnost, naše postojanje kao ljudskih bića. Najvažnije je da znamo da je naš identitet u Božjim rukama. Knjiga Propovjednik uokviruje ovu misao poetskim jezikom: “Prije nego se prekine srebrna vrpca i zlatna se svjetiljka razbije i razlupa se vrč na izvoru i slomi točak na bunaru; i vrati se prah u zemlju kao što je iz nje i došao, a duh se vrati Bogu, koji ga je dao.” (Propovjednik 12,6.7) “Duh” ovdje znači “karakter” (Psalam 32,2), naš identitet. Bog nas ne zaboravlja jer su naša imena zapisana u knjizi života (Filipljanima 4,3; Otkrivenje 3,5; 13,8; 20,15; 21,27).

Nasuprot uobičajenom razumijevanju besmrtnosti, ljudski duh ne može živjeti nakon smrti i ne nastavlja svoje beskrajno svjesno posto-

janje. Duša kao ljudsko biće je smrtna. Prorok Ezekiel jasno kaže da je “duša” smrtna: “Sve duše pripadaju meni ... koja griješi ona će poginuti.” (Ezekiel 18,4 — Šarić) Duša, odnosno osoba koja ne živi u skladu s Božjom voljom, poginut će. To znači da duša (ljudsko biće) može sagriješiti i umire. Isus to potvrđuje: “Bojte se radije onog koji može i dušu i tijelo uništiti u paklu.” (Matej 10,28) Zapazite da Isus govori da će cijela osoba („duša i tijelo”, nutarnja i vanjska dimenzija našeg postojanja) biti uništena u paklu (*gehena*), u ognjenom jezeru.

Duša ne postoji bez tijela i ne može živjeti nakon smrti tijela. Samo Bog može ubiti dušu, što znači da duša nije besmrtna. “Duša” ovdje označava život osobe, potpuno postojanje i sudbinu (ne odnosi se na besmrtnu dušu ili duh); “tijelo” također postoji samo privremeno.

Claude Tresmontant ispravno tvrdi: “Primjenjujući na hebrejsku riječ *nefeš* [duša] ... karakteristike Platonove *psihe* [duša] ... može nam promaknuti pravo značenje riječi *nefeš* i bivamo prepušteni nebrojenim pseudo-problemima.” (Claude Tresmontant, *A Study of Hebrew Thought*, preveo Michael Francis Gibson [New York: Desclee Company, 1960.], str. 94)

Smrt je spavanje ili odmor, a “umrijeti” znači biti pribran Božjem narodu, biti pokopan zajedno s njima (Postanak 25,8; 2. Samuelova 7,12; 1. o kraljevima 2,10; 22,40; Psalam 13,3; Ivan 11,11-15; Djela 13,36; Otkrivenje 14,13). Mrtvi ne znaju ništa, ne slave Boga, ne rade niti planiraju, ne bave se bilo kakvim drugim aktivnostima u grobu (Job 3,11-13; Psalam 115,17; 146,4; Propovjednik 9,5.10).

Besmrtnost duše poganskog je porijekla

Vjerovanje u besmrtnost duše dolazi iz grčke filozofije. Pitagora (mlađi Danielov suvremenik) temeljio je svoja vjerska učenja na dogmi o metempsihozi. Prema metempsihozi duša nikada ne umire, već je osuđena na ciklus ponovnih rađanja dok se ne oslobodi iz tog ciklusa čistoćom života. Pitagora je vjerovao u transmigraciju, ili reinkarnaciju duše koja se ponavlja stalno iznova u tijelima ljudi, životinja ili biljaka dok ne postane besmrtna. Pitagorine ideje o reinkarnaciji bile su pod utjecajem stare grčke religije.

Platon (grubo rečeno suvremenik Malahije, posljednjeg starozavjetnog proroka) razradio je ovo helenističko učenje i zahvaljujući njemu, vjerovanje u besmrtnu ljudsku dušu prevladalo je i postalo omiljeno gledište. U međuzavjetnom razdoblju u judaizam je počeo prodirati nauk o vječnom mučenju (Judita 16,17) i molitve za mrtve (2. o Makabejcima 12,39-45) (o iznimkama vidi također Sirah 7,17; 19,2.3; 21,9; 36,7-10; Baruh 4,32-35; 1. o Makabejcima 2,62-64; 2. o Makabejcima 7,9.14).

Josip Flavije spominje da su farizeji vjerovali u besmrtnost duše (vidi Josip Flavije, *O židovskom ratu* 2.8.14; *Starine* 18.1.2,3).

Tertulijan (oko 155.—220.), kršćanski apologet, bio je jedan od prvih kršćana koji su tvrdili da ljudi imaju besmrtnu dušu: “Mogu, prema tomu, upotrijebiti Platonovo mišljenje kada izjavljuje: ‘Svaka duša je besmrtna.’” (Tertullian, “On the Resurrection of the Flesh”, *Ante-Nicene Fathers*, sv. 3, izd. Alexander Roberts i James Donaldson [Peabody, MA: Hendrickson Publishers Inc., 2004.], str. 547)

Oscar Cullmann izaziva Tertulijanovo gledište i suprotstavlja mu se. Cullmann je napisao vrlo utjecajnu knjigu u kojoj tvrdi da je ideja o ljudskoj besmrtnosti grčkog podrijetla i da teolozi ne mogu istodobno zastupati vjerovanje u besmrtnu dušu i besmrtnost primljenu kao dar u trenutku uskrsnuća. (Oscar Cullmann, *Immortality of the Soul or Resurrection of the Dead? The Witness of the New Testament* [New York: Macmillan Company, 1958.]

Brevard Childs objašnjava: “Odavno je primijećeno da čovjek prema Starom zavjetu nema dušu, već jest duša (Postanak 2,7). On je, dakle, cjelovito biće i ne sastoji se iz dijelova, od tijela, duše i duha.” (Brevard S. Childs, *Old Testament Theology in a Canonical Context* [Philadelphia: Fortress, 1985.], str. 199)

Pojedini učenjaci pokušavaju obraniti nauk o postojanju života nakon smrti jednostavno se pozivajući na zdrav razum, zato što ne postoji biblijska izjava u vezi s tim. Na primjer, Stewart Goetz kaže: “Pismo kao cjelina ne naučava da duša postoji. Ono jednostavno pretpostavlja postojanje duše zato što je njezino postojanje potvrđeno zdravim razumom običnih ljudi.” (Stewart Goetz, “A Substance Dualist Response”, u *In Search of the Soul: Perspectives on the Mind-Body Problem—Four Views of the Mind-Body Problem*, izd. Joel B. Green, 2. izd. [Eugene, OR: Wipf and Stock, 2010.], str. 139) “Zdrav razum” može, međutim, odvesti u zabludu.

Dar vječnog života

Vječni život Božji je dar onima koji vjeruju u Isusa Krista kao svojega Spasitelja (Ivan 3,16; 5,24.25; 10,27.28; 17,3; Rimljanima 2,7; 6,22.23; Galaćanima 6,8). Besmrtnost je uvjetna i ovisi o našem odzivu na Božju dobrotu i o našem prihvaćanju Evanđelja. Ova se besmrtnost daje vjernicima o Kristovom drugom dolasku (1. Korinćanima 15,51-55; 1. Solunjanima 4,13-18).

TREĆI DIO: Primjena

1. Što znači u odnosnom i ontološkom smislu biti stvoren na Božju sliku?

2. Samo Krist svojom milošću, Duhom i Riječju može obnoviti Božju sliku u ljudima. Kako biste trebali živjeti kao osoba stvorena na Božju sliku?

3. Ako smo stvoreni smrtni bez besmrtne duše, objasnite kako možemo imati vječni život.

4. Bog je u svako ljudsko srce usadio čežnju za vječnošću (Propovjednik 3,11). Kako svojim djelima i razgovorom možete pomoći da se ova duboka želja probudi u vašim prijateljima ili susjedima koji su agnosticici ili ateisti?

Starozavjetna nada

Ključni tekstovi: Job 19,25-27; Psalam 73,24; Daniel 12,2.

PRVI DIO: Opći pregled

Smrt je strašna, hladna i neprirodna. Ona životu oduzima sigurnost i smisao i naglo prekida odnose. Umiranje nema smisla. Kao ljudi, nikada nismo trebali umrijeti. Umiremo samo zbog grijeha.

Međutim, u Edenskom vrtu, usred tame i očaja, Bog je unio nadu. Nada svijetli tamo gdje je nema, kao što mjesec i zvijezde unose svjetlo u tamu. Ova nada pojavila se kad je Bog potražio Adama i Evu (Postanak 3,9) i Njegovom objavom da će poslati obećanog Potomka koji će poraziti Sotonu (Postanak 3,15). Nada je dar koji nam sam Bog daruje. Eva je smatrala da će njezin prvi sin biti Spasitelj (Postanak 4,1), ali smrt je pobijedio tek Mesija, Isus Krist.

Starozavjetna crkva (Djela 7,38) živjela je s ovom nadom radujući se Mesijinom dolasku i uspostavljanju Njegovog kraljevstva. Nada u uskrsnuće snažna je već u Starom zavjetu. Započinje a Jobom i kulminira s Danielom, a i nekoliko drugih pisaca svjedoči o tome.

DRUGI DIO: Komentar

Osvrnimo se ukratko na glavne tekstove povezane s nadom u uskrsnuće u Starom zavjetu.

Job 19,25-27

Netko može tvrditi da nema snažnijeg i poznatijeg teksta o sigurnosti uskrsnuća od riječi patrijarha Joba u istoimenoj knjizi. U ovoj zadivljujućoj knjizi uvjerljivo se iznosi priznanje vjere. U njoj se nalazi jedan od najljepših opisa nade u tjelesno uskrsnuće.

Ovdje nalazimo izjavu koja je uklesana na mnogim kršćanskim grobovima: Jobova snažna izjava da će vidjeti Boga u svojem tijelu nakon smrti najstarija je u Bibliji i postavlja temelj nevjerojatnoj nadi o tome što će Bog učiniti na svršetku zemaljske povijesti. Job kaže: “Ja znadem dobro: moj Izbavitelj živi.” (Job 19,25) On poznaje svojega Boga koji je živ i naziva Ga “Izbaviteljem” (hebr. *goel*, rodak otkupitelj, branitelj, osvetnik, zaštitnik), kao što je Boaz bio Ruti (Ruta 4,14). Job nastavlja

izražavati svoju sigurnost da njegov Izbavitelj živi “i on će na svršetku stajati nad prahom” (Job 19,25 — Varaždinska Biblija) kad će ga uskrisiti u novi život.

Nažalost, ljudi znaju i navode obično samo 25. redak, ali ono što slijedi podjednako je važno: “I kad se probudim, k sebi će me dići: iz svoje ću puti tad vidjeti Boga. Njega ja ću kao svojega gledati, i očima mojim neće biti stranac: za njime srce mi čezne u grudima.” (Job 19,26.27) Zapazite osobni ton Jobove svečane izjave: kad se probudim, dići će me, iz svoje puti, njega ja ću gledati, srce mi čezne. On čvrsto vjeruje cijelim srcem da će u svojem tijelu svojim očima vidjeti Boga, iako će umrijeti i iako će njegovo tijelo propasti. Ova osobna sigurnost u budućí dan uskrsnuća ne može se izraziti na bolji i izravniji način.

Psalam 16,9.10

“Stog mi se raduje srce i kliče duša, i tijelo mi spokojno počiva. Jer mi nećeš ostavit dušu u Podzemlju [š*eo*lu, grobu, smrti] ni dati da pravednik tvoj truleži ugleda.” Hebrejski izraz š*eo*l u ovom tekstu treba prevesti kao “grob”, kao što je prevedeno na mnogim drugim mjestima. Ovaj izraz nalazimo 66 puta u hebrejskoj Bibliji i u većini slučajeva sinonim je za grob. I zli i pravedni silaze u š*eo*l (Postanak 37,35; 42,38; 44,29.31; Brojevi 16,30.33; 1. o kraljevima 2,6.9; Job 21,13; Psalam 49,18; 89,49; Propovjednik 9,10; Izaija 14,9.11.15; 38,10; Ezekiel 31,15-17). Osim toga, Jahve otkupljuje vjerne iz š*eo*la (Hošea 13,14); nitko se ne može sakriti od Boga u š*eo*l (Psalam 139,8; Amos 9,2) i tamo nema rada niti bilo kakve druge aktivnosti (Propovjednik 9,10).

Nigdje u Bibliji š*eo*l nije opisan kao nejasan podzemni svijet u kojem žive mrtvi ili gdje ljudske duše ili duhovi nastavljaju živjeti. Riječ š*eo*l označava grob, mjesto na kojem počivaju mrtvi. David se raduje što će počivati u miru i što ga Jahve neće zaboraviti, već će ga uskrisiti u novi život te neće biti trajno uništen (*shakhat* znači uništenje, kvarenje, truljenje, jama).

Tekst prenosi Davidovo iskustvo i ima dublje mesijansko značenje. Vjerni (hebr. *khasid*, posvećeni, vjerni, sveti), odnosno Mesija, Isus Krist, neće trunuti u grobnici; Njegovo tijelo neće istrunuti jer će uskrsnuti nakon tri dana počivanja u grobu (š*eo*l). Novi zavjet navodi ovaj tekst kao proročku objavu Kristovog uskrsnuća (Djela 2,25-28; 13,35).

Psalam 49,10-16

Psalmist iznosi kontrast između sudbine naroda i nagrade pravednih. S jedne strane, ljudi će umrijeti i biti položeni u grob (š*eo*l) zato što neće “živjeti dovijeka i ne vidjeti jamu grobnu (*shakhat*)” (Psalam 49,9;

usporedi Psalam 16,10; 17,15). S druge strane, oni koji vole Jahvu i poslušni su Mu imat će drugačiju sudbinu. Pjesnik kaže: “A moju će dušu Bog ugrabiti [*padah*, iskupiti, otkupiti] Podzemlju iz pandža i milostivo me primiti [*laqakh*].” (Psalam 49,16)

Psalam 71,20

“Trpljenja mnoga i velika bacio si na me: ali ti ćeš me opet oživiti i opet me podići iz dubine zemlje.” Ovaj je psalam molitva za Božju pomoć u starosti. Bog je bio sa psalmistom od rođenja i učinio je velika djela za njega i on traži Božju zaštitu od neprijatelja. Bog ne samo da obnavlja fizičku snagu i zdravlje, već ima i silu da uskrisi. Psalmist vjeruje i nada se da će ga Bog podići (hebr. *alah*) iz “dubina (hebr. *tehom*) zemlje”, što može biti slikovit opis groba. Prema tomu, ova poetska slika nagovještava tjelesno uskrsnuće.

Psalam 73,24

U svojoj egzistencijalnoj potrazi za spoznajom zagonetke života, govoreći o napredovanju zlih i patnji pravednih, Asaf zaključuje da njega Bog drži i vodi. Bog osigurava njegovu budućnost i uskrisit će ga u vječni život: “Al’ ću odsad uvijek biti s tobom, jer ti prihvati desnicu moju: vodit ćeš me po naumu svojem da me zatim uzmeš u slavu svoju.” (Psalam 73,23.24) Bog daje smisao sadašnjem životu, ali, povrh toga, On osigurava našu budućnost čak i nakon smrti. Glagol *laqakh*, “biti odveden”, koristi se u izvještaju o Henoku kada ga je Bog uzeo (*laqakh*, Postanak 5,24), kao i u izvještaju o Iliji, koji je također bio uzet na Nebo (*laqakh*, 2. o kraljevima 2,3.9).

Izaija 26,19

U takozvanoj “maloj Apokalipsi”, prorok Izaija iznosi nadu u uskrsnuće i hrabro objavljuje: “Ali tvoji mrtvi će oživiti, tijela će im uskrsnuti. Probudite se i povičite od radosti, vi, koji živite u prašini. Kao što rosa ujutro osvježava zemlju, tako će zemlja roditi ljude koji su dugo bili mrtvi.” (Izaija 26,19 — Suvremeni hrvatski prijevod) Na ovaj je način prikazana slavna nada i svijetla budućnost onih koji ostaju s Jahvom. Ovaj redak vrlo jasno govori o tjelesnom uskrsnuću mrtvih. Prorok Daniel, kao što ćemo vidjeti, temelji svoju nadu u uskrsnuće na Izaijinim riječima.

Daniel 12,2.12

Daniel ukazuje na dan uskrsnuća: “Tada će se probuditi mnogi koji snivaju u prahu zemljinu; jedni za vječni život, drugi za sramotu, za

vječnu gadost.” (Daniel 12,2) Božje starozavjetno otkrivenje dostiže vrhunac ovom izjavom. Smrt se uspoređuje sa snom, a oni koji su umrli bit će uskrišeni: oni koji su služili Bogu primit će vječni život, a zli će biti osuđeni na vječnu smrt.

Bog također uvjerava Daniela da će ga uskrisiti u novi život na samom kraju: “A ti idi i otpočini; ustat ćeš da primiš svoju baštinu na kraju danâ.” (Daniel 12,13) Smrt je slična odmoru od napornog rada, ali poslije će doći dragocjena baština: vječni život s Bogom.

Jona 2,2

Aluzija na uskrsnuće u izvještaju o Joni povezana je s njegovim trodnevnom boravkom u utrobi velike ribe. Jona opisuje ovo iskustvo kao da se nalazi u *šeolu*, u grobu (Jona 2,2). Nakon tri dana i tri noći bio je doveden u novi život kada je bio izbljuvan iz *šeola*. U svojoj molitvi on kaže: “Sidoh do korijena planina. Nada mnom se zatvoriše zauvijek zasuni zemljini. Al’ ti iz jame izvadi život moj, o Jahve, Bože moj.” (Jona 2,7) Isus je uspoređio svoj boravak u grobu i uskrsnuće s Joninim iskustvom (Matej 12,40).

Hošea 6,2

Prorok Hošea govori o izraelskom duhovnom buđenju i povratku Jahvi u smislu da su podignuti iz mrtvih u novi život. Slika uskrsnuća objašnjava ovaj novi život Božjeg naroda.

TREĆI DIO: Primjena

1. Kako možete donijeti nadu onima koji su žalosni zbog smrti voljenih osoba iz svoje obitelji?
2. Kako biblijsko gledište o uskrsnuću mijenja vaš stav prema smrti i očaju?
3. Kako nada u Kristov drugi dolazak može poboljšati vaše odnose bilo u braku, sa susjedima i/ili na radnom mjestu?

Slučajevi uskrsnuća prije Krista

Ključni tekst: Ivan 11,11.

PRVI DIO: Opći pregled

U ovoj ćemo se pouci osvrnuti na određene slučajeve pojedinaca koji su uskrsnuli prije Kristovog raspeća:

1. Mojsije (Matej 17,3; Luka 9,30; Juda 9)
2. Sin udovice iz Sarfate (1. o kraljevima 17,21-23) i Šunamkin sin (2. o kraljevima 4,32-37)
3. Sin udovice iz Naina (Luka 7,14.15)
4. Jairova kći (Marko 5,40-42)
5. Lazar (Ivan 11,41-45)

Od svih ovih osoba koje su umrle, jedino je Mojsije otišao odmah na Nebo. Svi ostali vraćeni su u život ovdje na Zemlji. Svi navedeni izvještaji pokazuju da nema života („duše“) ili postojanja nakon smrti. Zanimljivo je da nitko od uskrslih ljudi nije spomenuo iskustvo života nakon smrti. Zar takvo iskustvo ne bi bilo dovoljno vrijedno da se zabilježi ili makar spomene? Svako dijete moglo je reći svojoj majci: “Mama, nećeš vjerovati što sam vidio!” i vijesti o njihovom iskustvu na Nebu širile bi se po cijeloj Zemlji. Štoviše, kao što su se neki pitali, zašto bi se itko poželio vratiti na Zemlju kada se jednom nađe na Nebu?

Mojsije, koji je bio uzet na Nebo, nije bio “duh” ili bestjelesna “duša”, već je uskrsnuo u tijelu, kao što pokazuje prepiranje između Krista i Sotone “za Mojsijevo tijelo” (Juda 9). Isus i Sotona nisu spomenuli nijednu živu dušu. Zašto bi tijelo bilo potrebno ako postoji duša? Tijelo nije bilo potrebno duši zato što je tijelo bilo Mojsije. Mojsije se poslije javlja Isusu na Gori preobraženja zajedno s Ilijom (Luka 9), koji je bio uzet na Nebo i nikada nije umro. Ovi izvještaji još jednom pokazuju da je san najbolje objašnjenje za smrt, a ne bestjelesno postojanje.

DRUGI DIO: Komentar

Zajedno ćemo pogledati izvještaj o Lazaru i detaljnije razgovarati o njegovom uskrsnuću.

Prije nego što su Isus i Njegovi učenici otišli u Betaniju, Isus im opisuje smrt kao san (Ivan 11,11). Učenici pitaju zašto idu u Judeju budući da su Židovi tamo pokušali kamenovati Isusa. Isus im odgovara da idu zato što Lazar “spava” (Ivan 11,11). Nakon što učenici nisu shvatili značenje Isusovih riječi, Isus jasno kaže: “Lazar je umro.” (Ivan 11,14)

Smrt se naziva snom i u Starom i u Novom zavjetu (Daniel 12,2; Djela 7,60; 1. Solunjanima 4,13.14) “Tada će se probuditi mnogi koji snivaju u prahu zemljinu; jedni za vječni život, drugi za sramotu, za vječnu gadost.” (Daniel 12,2)

Ovaj redak govori o dva uskrsnuća: o prvom koje će se dogoditi prije milenija, kada će svi koji su predali svoj život Isusu uskrsnuti i biti odvedeni na Nebo, i drugom, nakon milenija, onih koji su odbacili Isusa kao svojeg Spasitelja (Otkrivenje 20,4-6). Adventistički kršćani ovdje zapažaju posebno uskrsnuće: “Posebno uskrsnuće prethodi Kristovom drugom dolasku. U to vrijeme ustat će svi koji su umrli vjerujući u vijest trećeg anđela. Osim toga, oni koji su s porugom promatrali Kristovo raspeće i oni koji su se najžešće protivili Božjem narodu, bit će izvedeni iz svojih grobova da vide ispunjenje božanskog obećanja i pobjedu istine (vidi *Velika borba*, str. 501,502; u izvorniku 637; Otkrivenje 1,7).” (*The SDA Bible Commentary*, sv. 4, str. 878) Štoviše, za Stjepana, koji je kamenovan, u Djelima apostolskim rečeno je da je usnuo (Djela 7,60). Velika je utjeha znati da mi nakon smrti kao da spavamo zato što ćemo se probuditi.

Isus govori svojim učenicima o putu na koji trebaju poći da bi vidjeli Lazara: “Ali ja idem da ga probudim.” (Ivan 11,11) Pošto Isus objašnjava da pod “snom” misli na “smrt”, On jasno govori o uskrsnuću: pa ipak čini se da nitko Isusove riječi nije shvatio ozbiljno dok se čudo nije dogodilo. Tomu brine činjenica da će svi biti ubijeni ako pođu, a ne čudo koje je Isus najavio. Riječ *exupnizo*, “probuditi”, javlja se samo na ovom mjestu u cijelom Novom zavjetu. Doslovno znači “iz sna”. Još jednom se uočava veza između sna i smrti. Isus na Lazarovo uskrsnuće upućuje kao na čin buđenja iz sna.

Kada je Isus stigao, zanimljivo je da obje sestre govore istu stvar u različitim situacijama: “Gospodine, da si bio ovdje, ne bi bio umro moj brat.” U Kristovoj prisutnosti nema prostora za smrt zato što je On Izvor života. Marta i Marija vidjele su kako Isus liječi bolesne. One su znale da On donosi život. U drugim tekstovima rečeno je da Bog “svemu daje život” (1. Timoteju 6,13; vidi također Ivan 1,3,4; Ponovljeni zakon 32,39; Nehemija 9,6).

U Božjoj prisutnosti nema smrti. Smrt nije potekla od Boga. Pojavila se s grijehom i zlom kada se Sotona pobunio protiv Božje vladavine

ispunjene ljubavlju i skladom i ljudi su ga nažalost u tome slijedili. Grijeħ uništava i donosi smrt. "Prema tome, kao što po jednom čovjeku ude grijeħ u svijet a po grijeħu smrt, tako smrt prijeđe na sve ljude jer svi sagriješiše." (Rimljanima 5,12)

Isus je prvo razgovarao s Martom kada je stigao u Betaniju. Kada joj kaže: "Uskrsnut će brat tvoj" (Ivan 11,23), ona odgovara: "Znam da će uskrsnuti ... o uskrsnuću, u posljednji dan." (Ivan 11,24) Shvaćala je pojam života nakon smrti, ali njezina izjava također jasno pokazuje kako zna da Lazar neće ustati do "posljednjeg dana".

Marta je čula za uskrsnuće udovičinog sina i Jairove kćeri, ali možda nije smatrala da ovo čudo Isus može učiniti za nju i da će ga učiniti. Svi katkad možemo postati sumnjičavi kad je riječ o mogućnosti da se u našem životu dogodi Božje čudo jer mislimo da su čuda namijenjena samo drugima.

Međutim, Isus je želio svima pokazati da život dolazi od Njega zato što je On "uskrsnuće i život" (Ivan 11,25). Isus dodaje: "Tko god živi i vjeruje u me, sigurno neće nigda umrijeti." (Ivan 11,26) On naglašava da oni koji vjeruju u Njega neće iskusiti drugu smrt. Isus može uskrisiti one koje bira sada i ponovno u budućnosti, "u posljednji dan".

Kada je Isus vidio da Marija i Židovi plaču, "zgrozi se u duhu, i sam postade žalostan" (Ivan 11,33). Riječ za "zgrozi se" na grčkom glasi *embrimaomai*. Osim što znači "duboko ganut", također znači "zaprijetiti" ili "ukoriti" i koristi se pet puta u Novom zavjetu (Matej 9,30; Marko 1,43; 14,5; Ivan 11,33.38). Triput se javlja prije Ivana 11 i prevedena je kao "zaprijetiti ili ukoriti", ili kao stroga opomena koju Isus upućuje. Prema tomu, kada Isus ovdje pokazuje *embrimaomai* (duboke osjećaje), moguće je da ova reakcija obuhvaća i gnjev i nezadovoljstvo zbog grijeħa i njegovih posljedica. Isus je bio duboko svjestan činjenice da su patnja i smrt koje snalaze ovaj svijet, posljedica grijeħa. Kristovo znanje i iskustvo sa zlom i gubitkom proizvelo je mješavinu osjećaja koje je bilo teško objasniti ili čak shvatiti. Osim što je bio žalostan zbog svojih bliskih prijatelja koji su upravo doživjeli gubitak, Isus je bio tužan zbog cijelog ljudskog roda zbog onoga što nam grijeħ čini i kako utječe na naš svijet.

Kada Isus poziva Lazara da iziđe, ovaj izlazi iz groba. Zadivljujuće, sve što je Isus morao učiniti bilo je da progovori. I ovdje, kao i u izvještaju o stvaranju, Isus jednostavno govori i rezultat je život. Kao što je Isus stvorio Sunce i Mjesec, životinje i ljude, tako Isus ovdje ponovno stvara život. Isus uskrisuje i prema tomu ponovno stvara. Grijeħ i zlo, nasuprot tomu, uništavaju, što je suprotnost stvaranju. Oni uništavaju skladna i dobra Božja djela stvaranja.

Evangelje je radosna vijest da je Isus umro za nas na križu da bismo mi mogli imati vječni život. “Krist je uskrsnuo od mrtvih. On je prvenac umrlih.” (1. Korinćanima 15,20) Upravo zahvaljujući Njegovom uskrsnuću, moguće je i uskrsnuće pravednih u vječni život.

Kada Mu je rečeno da je Lazar bolestan, Isus je rekao učenicima: “Ova bolest nije smrtonosna ... već je određena za slavu Božju: da proslavi Sina Božjega.” (Ivan 11,4) Iako je Lazar umro, bila je to privremena smrt (makar u tom trenutku). Isus se proslavio u Lazarovoj smrti zato što su svi bili svjedoci Isusove sile da podari život. Isus je porazio smrt na križu. Samim tim mogao je uskrisiti druge, čak i prije svoje žrtve, zahvaljujući križu. Biblija primjenjuje žrtvu “Janjeta” na sam početak života, jer ukazuje na Janje “žrtvovano od postanja svijeta” (Otkrivenje 13,8 — Šarić). Krv Janjeta učinila je uskrsnuće mogućim.

TREĆI DIO: Primjena

1. Koliko ste dosad naučili o stanju mrtvih? Zabilježite svoja zapažanja. Izaberite nekoga iz svoje obitelji ili od prijatelja komu ćete moći objasniti sve što ste dosad saznali.

2. Zašto je važno da znamo istinu o smrti kao snu? Ako je nekomu teško zamisliti da njegov preminuli rođak nije upravo sada na Nebu, kako ga možete utješiti objasnivši mu da se mrtvi odmaraju i da ne znaju ništa?

3. Bog ponovno stvara. Uskrsnuće je Božji čin ponovnog stvaranja. Iako zbog grijeha umiremo, Isus nas može ponovno stvoriti uskrsnućem. Nekoliko ljudi uskrsnulo je prije Njega zato što je Njegova smrt na križu bila primijenjena unaprijed. Što činjenica da Bog ponovno stvara znači za vas?

On je umro za nas

Ključni tekst: Izaija 52,13—53,12.

PRVI DIO: Opći pregled

Kristova smrt kao zamjena središnja je istina koja ima značenje za cijeli svemir. Isus Krist je žrtva pomirnice jer je umro za naše grijehе (Rimljanima 3,25; 4,25; 1. Korinćanima 15,3; Hebrejima 2,17; 1. Ivanova 2,2; 4,10). Najveća žrtva ikada učinjena prinesena je kad je Kralj svemira došao na naš grešni svijet, živio bezgrešno kao čovjek i umro za nas i umjesto nas. Istinsko kršćanstvo usredotočeno je na križ (1. Korinćanima 2,2). Ellen G. White snažno izjavljuje: “Kristova žrtva pomirenja za grijeh velika je istina oko koje se okupljaju sve ostale istine. Da bi bila pravilno shvaćena i cijenjena, svaka istina u Božjoj riječi, od Postanka do Otkrivenja, mora se proučavati u svjetlosti koja zrači s križa na Golgoti. Iznosim pred vas veliki i slavni spomenik milosrđa i obnove, spasenja i otkupljenja — Sina Božjeg podignutog na križ. To treba biti temelj svakog izlaganja naših propovjednika.” (*Propovjednici Radosne vijesti*, str. 258; u izvorniku 315) “Od svih koji se smatraju kršćanima, adventisti bi trebali biti među prvima koji uzdižu Krista pred svijetom.” (*Propovjednici Radosne vijesti*, str. 126; u izvorniku 156) Isusova smrt na križu kamen je temeljac na kojem su utemeljene sve biblijske doktrine.

Isus je došao iz više razloga: 1) otkupiti ljudski rod — rođen je kao čovjek da bi umro za nas (Marko 10,45; Ivan 3,16.17); 2) otkriti nam istinski Božji karakter pun ljubavi (Ivan 1,14; 10,28-30; 14,6-9); 3) poraziti Sotonu i odbaciti njegove lažne tvrdnje (Matej 4,1-11; Ivan 12,31; 16,11; Hebrejima 2,14); 4) dokazati da je prvi Adam mogao biti poslušan Bogu kao što je Krist u svojoj ljudskoj naravi savršeno ispunio sav Zakon i živio bezgrešnim, svetim životom (Psalam 16,10; Luka 1,35; Ivan 8,46; 14,30; Djela 2,24; 1. Korinćanima 15,22.45; 1. Ivanova 3,5).

DRUGI DIO: Komentar

Sluga Jahvin

U Knjizi proroka Izaije nalazi se pet pjesama o Sluzi Jahvinom: 1) Izaija 42,1-9; 2) Izaija 49,1-7; 3) Izaija 50,4-9; 4) Izaija 52,13-53,12; i 5) Izaija 61,1-3. Ove pjesme opisuju djelo Isusa Krista. On je započeo svoju

javnu službu citirajući Izaiju 61,1.2, gdje se govori o Njegovom poslanju (vidi Luka 4,16-21). Najbolje i najiscrpnije izlaganje o značenju Kristove smrti u Bibliji nalazi se u Izaiji 53. Glavna pjesma o Sluzi Jahvinom, koja počinje u 52. poglavlju i nastavlja se u 53., ima simetričnu strukturu (pet strofa, svaka po tri stiha), koja se može prikazati na sljedeći način:

1. Izaija 52,13-15 — Nedoumica: Pjesma počinje nedoumicom zato što je Sluga s jedne strane mudar i uzvišen, a s druge je nagrđen u stasu i licu i drugi Ga se užasavaju.

2. Izaija 53,1-3 — Odbacivanje: Ovi redci ukazuju na potpuno poniženje Sluge. On je patio, bio prezren i odbačen i postao je “čovjek boli”.

3. Izaija 53,4-6 — Pomirenje: Ovaj ulomak u kojem je opisana sva Kristova patnja i smrt iznosi bit: “A on je naše bolesti ponio, naše je boli na se uzeo, za naše grijehe probodoše njega, za opačine naše njega satriješe.” “A Jahve je svalio na nj bezakonje nas sviju.”

4. Izaija 53,7-9 — Njegova pokornost: Ovi tekstovi opisuju Kristovu patnju, suđenje, smrt i pokop.

5. Izaija 53,10-12 — Njegovo uzdizanje: Pjesma kulminira uskrsnućem Onoga koji je bio žrtva za prijestup, kao i Njegovim napretkom i pobjedom. On je opravdao mnoge jer “nosi grijehe mnogih” i podijelio je plijen s njima. Njegova smrt bila je dragovoljna, zamjenska i pomiriteljska; rezultati Njegove pobjedničke smrti primjenjuju se na vjernike u Njegovoj posredničkoj službi za njih.

Izaiju 53 čitao je dvoranin etiopske kraljice. Evangelist Filip objasnio mu je da taj tekst sadrži Radosnu vijest o Isusu Kristu. To je dovelo do dvoraninovog obraćenja i krštenja (Djela 8,26-39).

Križ — središnja točka teologije

Kristova smrt je jamac života i Njegova nam smrt donosi vječni život (Ivan 3,16.17; Rimljanima 3,22-26; 1. Ivanova 5,11.12). Nitko ne može potpuno objasniti značenje Kristove smrti na križu. Iako možemo prikupiti čitav mozaik razloga u vezi s Njegovom smrću, takva slika prikazala bi samo dio golemog značenja križa. Križ otkriva Božju neshvatljivu ljubav prema grešnicima, Njegovu pravednost, Njegovu istinu, ljepotu Njegovog karaktera, nepromjenjivost Njegovog Zakona, užasnu narav zla, sigurnost Njegove vladavine, Njegovu pobjedu nad grijehom, narav sudionika u velikoj borbi i Kristovu konačnu pobjedu nad Sotonom i zlom.

Zbog navedenih razloga Kristova smrt ima presudno i dominantno mjesto u našoj adventističkoj teologiji. Ništa ne može zamijeniti središnje mjesto i najveću važnost Kristove smrti (Rimljanima 1,16.17; 3,22-26; 1. Korinćanima 1,30; 1.2,2; Efežanima 4,21; Filipljanima 1,21; Kološanima 1,27.28). Ono što se dogodilo na križu neusporedivo je, nenadmašivo,

jedinstveno i neponovljivo božansko djelo spasenja (Hebrejima 9,28; 10,12.14) iz kojeg proistječu sve prednosti vezane za spasenje, uključujući i Kristovu posredničku službu za nas danas. Ništa ne može poboljšati ili dopuniti križ i nitko ne može dodati bilo što Kristovoj žrtvi za ljudski rod; spasenje je potpuno u Njemu (Rimljanima 3,21-26; 1. Korinćanima 1,18.23.24; 2,2; Galaćanima 2,16.21; Efežanima 2,4-10). Kristova smrt pomirenja na Golgoti slična je izvoru iz kojega teku svi drugi blagoslovi, ili da kažemo na drugačiji način, Njegovo pomirenje slično je žiru koji sadrži cijelo hrastovo drvo.

Isusovo pomirenje bilo je savršeno. Ellen G. White objašnjava: “Kada je Otac promatrao žrtvu svojega Sina, On se poklonio pred njom priznajući njezino savršenstvo. ‘To je dovoljno’, rekao je. ‘Pomirenje je potpuno.’” (*The Review and Herald*, 24. rujana 1901.) “Naš uzvišeni Veliki svećenik prinio je žrtvu koja jedina ima vrijednost u našem spasenju. Kada je prinio sebe na križu, ostvareno je savršeno pomirenje za grijeh naroda.” (*The Signs of the Times*, 28. lipnja 1899.)

Isus je postao grijeh i kletva umjesto nas (Izaija 53,3-6; 2. Korinćanima 5,21; Galaćanima 3,13) da bismo mi mogli živjeti. Ono što je ostvareno na križu skoro prije dvije tisuće godina sada se treba primijeniti, izvršiti i uključiti u naš život da bismo bili obnovljeni na Božju sliku i da bismo imali život u izobilju (Ivan 10,10). Krist je naš Veliki svećenik (1. Timoteju 2,5) jer je On naš Spasitelj. Njegovo posredovanje nastavak je Njegovog djela spasenja u našu korist i prilog Njegovom činu žrtvovanja na križu za nas. Nama je potrebna Njegova smrt i život da bismo bili duhovno živi (Rimljanima 3,24.25; 5,10). Raoul Dederen naglašava važnost Kristove smrti: “Iako je Njegova žrtva za grijeh bila prinesena jednom zauvijek na križu (Hebrejima 7,27; 9,28; 10,11-14), uzašli Krist sve prednosti svoje žrtve pomirnice čini dostupnim.” (Christ: His Person and Work”, *Handbook of Seventh-day Adventist Theology*, [Hagerstown, MD: Review and Herald, 2000.], str. 187)

Sigurnost svemira

Cijeli svemir je za svu vječnost siguran zahvaljujući križu. Ljudski jezik ne može opisati njegove veličanstvene prednosti (Kološanima 1,19.20; 2,15; Efežanima 1,10; 6,12; Filipljanima 2,9.10). Pobuna i grijeh nikada se više neće pojaviti na Nebu zahvaljujući Kristovoj savršenoj žrtvi na Golgoti.

Dobro cijelog svemira kroz svu vječnost ovisi o Kristovom djelu ostvarenom na križu: “Neće samo ljudi ukazati čast i slavu Otkupitelju, već i anđeli, jer su čak i oni sigurni jedino zahvaljujući patnjama Božjeg Sina. Upravo su zahvaljujući sili križa stanovnici svjetova koji nisu pali

sačuvani od otpadništva. Križ je uspješno razotkrio Sotonine obmane i odbacio njegove tvrdnje. Nisu samo oni koji su oprani Kristovom krvlju privučeni Njemu Njegovim vrhunskim činom prinošenja života za grijeh svijeta, već i sveti anđeli.” (Ellen G. White, *Manuscript 41*, 1892.)

“Kada je Krist povikao: ‘Svrši se’, bezgrešni svjetovi bili su sigurni. Za njih je bitka vođena i pobjeda izvojevana. Sotona je otada izgubio naklonost svemira. Zauvijek je dan odgovor na njegovu tvrdnju da Bog ne može pokazati samoodricanje i da je prema tomu ono nepravedno zahtijevano od Njegovih stvorenih razumnih bića. Sotonine tvrdnje zauvijek su odbačene. Svemiru je bila osigurana vječna odanost.” (Ellen G. White, *The Review and Herald*, 12. ožujka 1901., str. 271)

“Anđeli pripisuju čast i slavu Kristu jer ni oni nisu sigurni ako ne gledaju na patnje Božjeg Sina. Zahvaljujući djelotvornosti križa, nebeski anđeli zaštićeni su od otpadništva. Bez križa oni ne bi bili sigurniji od zla nego što su bili anđeli prije Sotoninog pada.” (Ellen G. White, *The Signs of the Times*, 30. prosinca 1889., str. 345)

Znanost križa

“Božja divna namjera milosti, tajna spasonosne ljubavi — tema je u koju ‘anđeli žele zaroniti’ i koja će se proučavati kroz beskrajne vjekove. Izbavljena će i bezgrješna bića u Kristovom križu pronaći svoj nauk i svoju pjesmu.” (*Isusov život*, str. 7; u izvorniku 19.20; vidi također *Velika borba*, str. 512,513; u izvorniku 651,652)

Mi sami trebamo proučavati znanost o križu i o tome učiti mlade: “Otkrivenje Božje ljubavi prema čovjeku ima svoje središte u križu. Njegovo puno značenje jezik nije sposoban izgovoriti, pero ne može opisati, čovjekov um nije u stanju shvatiti. ... Krist koji je uskrsnuo, Krist koji se uznio na Nebo, to je nauk o spasenju koji trebamo naučiti i propovijedati.” (*Božja zadivljujuća milost*, str. 178) “Neka Božja riječ mladima bude hrana za um i dušu. Neka Kristov križ postane predmet cjelokupnog obrazovanja, središte svekolikog učenja i proučavanja.” (*Služba liječenja*, str. 292; u izvorniku 460)

TREĆI DIO: Primjena

1. Što znači izjava Ellen G. White: “Tajna križa objašnjava sve druge tajne.” (*Velika borba*, str. 512; u izvorniku 652)?

2. Ako ćemo cijelu vječnost proučavati znanost o spasenju i uvijek pronaći nešto novo čemu ćemo se diviti i čime ćemo biti iznenađeni, što nam ta činjenica govori o značenju Kristove smrti na Golgoti?

Kristova pobjeda nad smrću

Ključni tekstovi: 1. Korinćanima 15,4-28.32.42.49-56; Kološanima 1,17.18; Otkrivenje 1,17.18.

PRVI DIO: Opći pregled

Krist je na križu izvojevao pobjedu nad grijehom, smrću i đavlom, a Njegovo uskrsnuće pobjedonosni je događaj koji dostiže svoj vrhunac. Smrt nije mogla zadržati Isusa jer On nikada nije sagriješio, bio je bezgrešan u svemu što je činio. Isusova smrt središnja je točka Njegovih djela; međutim, križ bez uskrsnuća postao bi samo lijepa filozofija o nesebičnoj službi i ne bi imao nikakvo spasonosno značenje. Križ bez uskrsnuća bio bi pokazatelj požrtvovne ljubavi, ali ne bi imao silu da promijeni živote i donese odlučujuće rješenje problema grijeha i smrti, vjernicima ne bi mogao pružiti vječni život (Rimljanima 3,21-26).

Kristovo uskrsnuće je ključno. Zahvaljujući Njegovom uskrsnuću, i pravedni mogu uskrsnuti. On ima i On jest ključ koji otključava sve ostale grobove! Apostol Pavao pojašnjava ovu istinu o Isusu: “On je i Glava Tijela, Crkve: on je početak, prvorođenac od mrtvih, da u svemu bude prvi.” (Kološanima 1,18) Krist zauzima jedinstveni i nezamjenjivi položaj i vlast zato što je Stvoritelj. On je uskrsnuo iz mrtvih kao rezultat djelovanja cijelog Trojstva (Ivan 10,17.18; Djela 2,24; Rimljanima 8,11; Galaćanima 1,1). On ima silu da podigne ljude iz mrtvih (Ivan 11,25) zato što je porazio smrt. Iako su pojedinci uskrsnuli prije Njega, kao što su Mojsije i Lazar, uskrsnuli su u očekivanju Kristove pobjedničke smrti (Efežanima 1,4; 1. Petrova 1,20; Otkrivenje 13,8). Kristov savršen život, smrt i uskrsnuće uzrok su novog života za sve koji vjeruju u Njega. Bez Njegove smrti ne bi bilo vječnog života. Kao što je po Adamu došla smrt, tako po Isusu Kristu “dolazi i uskrsnuće mrtvih”, i u Njemu će “svi oživjeti” (1. Korinćanima 15,21.22). Krist je “prvenac umrlih” (1. Korinćanima 15,20).

DRUGI DIO: Komentar

“Uskrsnuo je! Nije ovdje.” Ovo je bila najnevjerojatnija i najuzbudljivija vijest objavljena na dan uskrsnuća (Marko 16,6; Luka 24,34). I danas je to najistaknutiji dio Radosne vijesti. Isus više nije u grobu;

uskrsnuo je. Smrt nije mogla zadržati Isusa zato što je bio pravedan i bezgrešan (Ivan 14,30; 2. Korinćanima 5,21; Hebrejima 4,15). Krist je nekoliko puta svojim učenicima pretkazao svoju smrt i uskrsnuće, ali oni to nisu razumjeli jer Njegova poruka u tom trenutku nije imala nikakvog smisla (Matej 16,21.22; Marko 8,31.32; Luka 18,31-34). Tijekom posljednje večere sa svojim učenicima, Isus je izjavio da će ponovno biti živ iako će Ga izdati i iako će umrijeti: “Od sada, kažem vam, sigurno neću više piti od ovog trsova roda do onog dana kad ću ga piti s vama novog u kraljevstvu Oca svojega.” (Matej 26,29; usporedi Marko 14,25)

Kada uzmemo udjela u Gospodnjoj večeri, mi pokazujemo da vjerujemo u Kristovo uskrsnuće. Pavao kaže: “Uistinu, svaki put kad jedete ovaj kruh i pijete ovaj kalež navješćujete smrt Gospodnju dok on ne dođe.” (1. Korinćanima 11,26) Kada se ljudi krste, oni potvrđuju svoje vjerovanje u Kristovo uskrsnuće i svoju želju da žive novim životom vjere: “Ili zar ne znate da smo svi koji smo kršteni u Krista Isusa ... s njim smo zajedno ukopani po krštenju u smrt da bismo, kao što je Krist uskrsnuo od mrtvih Očevom slavom, i mi živjeli novim životom.” (Rimljanima 6,3,4) Prema tomu, kršćansko krštenje je sjećanje na Kristovu smrt, pokop i uskrsnuće.

Nakon više od šezdeset godina apostol Ivan sreo je proslavljenog Isusa. Isus se javio Ivanu i rekao: “Bio sam mrtav, ali, evo, živim.” (Otkrivenje 1,18) Kršćanstvo govori o životu koji primamo od Isusa zato što je umro za nas. On nam može dati taj život zato što je uskrsnuo. Zahvaljujući tome što živi, može primijeniti na nas sve što je ostvario na križu svojom posredničkom službom.

Evangelje i uskrsnuće (1. Korinćanima 15)

Najbolje objašnjenje smisla Isusovog uskrsnuća izloženo je u 1. Korinćanima 15, gdje apostol Pavao tumači zašto je Isusovo uskrsnuće toliko važno. Prvo, Pavao pruža povijesni razlog i tvrdi da ima mnogo svjedoka Kristovog uskrsnuća. Ako se njihovo svjedočanstvo ne uvaži, onda su svi koji su posvjedočili da su sreli Krista bili lažni svjedoci. Krist se javio Petru, apostolima, Jakovu, skupini od petsto ljudi i Pavlu (1. Korinćanima 15,5-8). Pavao zatim teološkim dokazima brani uskrsnuće i iznosi nekoliko ključnih točaka:

1. Ako nije bilo uskrsnuća mrtvih, onda ni Isus nije uskrsnuo (1. Korinćanima 15,13.16).

2. Ako Krist nije uskrsnuo, naše je propovijedanje uzaludno (1. Korinćanima 15,14).

3. Ako Krist nije ustao, naša je vjera uzaludna (1. Korinćanima 15,14). Grčki pridjev *kenos* također znači “beskoristan” ili “prazan”. Naša vjera gubi sadržaj i silu ako je Isus mrtav.

4. Ako Krist nije ustao, onda ni mrtvi neće ustati (1. Korinćanima 15,17.18). Ne bi bilo nade nakon smrti.

5. Ako Krist nije ustao, mi smo lažni svjedoci o Bogu zato što svjedočimo da je Bog uskrisio Krista (1. Korinćanima 15,15). Dakle, ako Isus nije ustao iz mrtvih, onda je slika o Bogu i Njegovom karakteru iskrivljena i mi Ga pogrešno predstavljamo. Međutim, Otac je podigao Krista iz mrtvih.

6. Ako Krist nije uskrsnuo, naša vjera nema nikakve vrijednosti (1. Korinćanima 15,17). Grčki pridjev *mataios* znači "bezvrijedan". Naša vjera u Boga ne bi imala nikakvu važnost za naš život.

7. Ako Krist nije uskrsnuo, nema oprosta naših grijesima i mi ostajemo u svojim grijesima (1. Korinćanima 15,17). Kao grešnici, mi zaslužujemo samo smrtnu kaznu.

8. Ako Krist nije uskrsnuo, nema uskrsnuća mrtvih u Kristu (1. Korinćanima 15,18), a prema tome ni vječnog života.

9. Ako Krist nije uskrsnuo i ako se samo u ovom životu možemo uzdati u Krista, onda nas od svih ljudi treba najviše žaliti (1. Korinćanima 15,19). Pavao se koristi grčkim pridjevom *eleeinos*, što znači "jadan". Dakle, ako imamo samo lijep duhovni nauk o Isusu koji se odnosi samo na ovozemaljski život, najnesretniji smo, prema Pavlovim riječima, zato što je Isus bio razapet i umro te je zato smrt neizbježna sudbina svih.

10. Ako mrtvi doista neće uskrsnuti, "jedimo i pijmo, jer mremo" (1. Korinćanima 15,32). Naš moto u životu onda treba biti *carpe diem* (iskoristi dan) da bismo iskusili makar malo sreće i radosti.

Pavao zatim iznosi praktično zapažanje iz ratarstva kako bi prikazao uskrsnuće: "Ono što ti siješ ne oživljuje ako ne umre." (1. Korinćanima 15,36) Sjeme treba prvo biti posijano u zemlju da bi poslije iznjedrilo nov život u većem opsegu (iz sjemena će niknuti cijelo drvo). Iako će naše smrtno tijelo umrijeti, iz mrtvih će ustati besmrtno (1. Korinćanima 15,42) zahvaljujući Božjoj stvaralačkoj sili. Tada ćemo nositi "sliku ovoga nebeskoga" (1. Korinćanima 15,49).

O Kristovom drugom dolasku (1. Korinćanima 15,23), oni koji spavaju u prahu zemaljskom bit će uskrišeni "u jedan hip, u tren oka" (1. Korinćanima 15,52) "jer treba da se ovo raspadljivo tijelo obuče neraspadljivošću i da se ovo smrtno tijelo obuče besmrtnošću" (1. Korinćanima 15,53). "Pobjeda proguta smrt." (1. Korinćanima 15,54; usporedi Izaija 25,8) Pavao zatim piše o slavnom i pobjedonosnom pokliču pobjede (riječ "pobjeda" koristi se triput u posljednjem dijelu ovog poglavlja): "Gdje je, smrti, tvoja pobjeda? Gdje je, smrti, tvoj žalac?" (1. Korinćanima 15,55) "Hvala Bogu koji nam daje pobjedu po našem Gospodinu Isusu Kristu!" (1. Korinćanima 15,57)

Objavljena nada

Apostol Pavao snažno podsjeća prve kršćane na one koji su preminuli u vjeri očekujući Kristov drugi dolazak. On ohrabruje one koji ostaju da ne očajavaju i ne klonu zato što, kao i mi, imaju nadu: “Nećemo, braćo, da ostanete u neznanju o umrlima, da se ne žalostite poput ostalih koji nemaju nade. Jer, ako vjerujemo da je Isus umro i uskrsnuo, tako će i Bog one koji su umrli ujedinjeni s Isusom dovesti s njim. Ovo vam velimo poučeni od Gospodina: mi živi, mi preostali za dolazak Gospodnji, sigurno nećemo preteći umrlih, jer će sam Gospodin sa zapovjedničkim zovom, s glasom arkanđela i sa zvukom trube Božje sići s neba, i najprije će uskrsnuti umrli u Kristu. Zatim ćemo mi živi, mi preostali, biti skupa s njima odneseni u zrak na oblacima u susret Gospodinu. I tako ćemo zauvijek biti s Gospodinom. Stoga, tješite jedan drugoga tim riječima!” (1. Solunjanima 4,13-18) Zapazite da o drugom dolasku Isus neće hodati ovom zemljom, već će ostati na Nebu kada pravedni mrtvi budu uskrišeni, a živi sveti preobraženi. Zajedno će biti uzeti u susret Gospodinu na Nebu da budu zauvijek s Njim.

Oni koji umru u Gospodinu ne trebaju se brinuti ni o čemu jer će ponovno živjeti. Ivan izjavljuje: “Od sada blago onima koji umiru u Gospodinu! Da, veli Duh, neka počinu od svojih napora, jer ih prate njihova djela!” (Otkrivenje 14,13)

TREĆI DIO: Primjena

1. Zašto je Isusovo uskrsnuće toliko važno? Što ako je On jednostavno umro za nas i samo nam pokazao kako da živimo životom poslušnosti, nesebične službe i ljubavi?

2. Kako nalog o krštenju proslavlja Kristovo uskrsnuće?

3. Što je važnije s teološkog gledišta: Kristova molitva u Getsemani ju, Njegova smrt na križu na Golgoti ili uskrsnuće? Što je bilo i jest središte Kristovih aktivnosti, i zašto?

Novozavjetna nada

Ključni tekst: 1. Korinćanima 15,20.

PRVI DIO: Opći pregled

Novozavjetni tekstovi o uskrsnuću mrtvih, bilo da su potekli od Pavla i drugih apostola ili Isusa osobno, ništa ne govore o besmrtnim dušama ili duhovima koji su već na Nebu. Novozavjetnu nadu nalazimo u uskrsnuću i drugom dolasku. Navedimo tekstove o stanju mrtvih:

1. Hebrejima 11,39,40: Junaci vjere ne primaju nebesku nagradu dok je i mi ne primimo.

2. 1. Ivanova 5,11,12: Ovaj tekst uči da samo oni koji su u Kristu imaju vječni život. Prema tomu, zaključak je jasan: nama nije darovana besmrtna "duša", već će samo oni koji prime Krista primiti vječni život.

3. 1. Korinćanima 15,12-19: Naša nada u vječni život i uskrsnuće proizlazi iz Isusovog uskrsnuća. Ako ne uskrsnemo kada On dođe, to znači da Krist nije uskrsnuo. Ako je to istina, onda svi umiremo i zauvijek ostajemo mrtvi.

4. Ivan 14,1-3: Isus je obećao da će nam pripremiti mjesto i vratiti se da nas uzme k sebi. Ovo obećanje ne bi bilo potrebno ako smo već na Nebu.

5. Ivan 6,35-54: Isus četiri puta govori da će u posljednji dan uskrisiti one koji vjeruju u Njega. Ako će ljudi uskrsnuti, znači da se trebaju vratiti u život nakon smrti, što isključuje mogućnost da na nekom drugom mjestu žive kao duše/duhovi.

6. 1. Solunjanima 4,13-18: Bog će uskrisiti umrle vjernike i oni će se susresti s onima koji u to vrijeme budu živi. Konačno uskrsnuće ne bi bilo važno da su duše već na Nebu.

7. 1. Korinćanima 15,51-55: Preobraženje živih pravednika o Isusovom drugom dolasku jest "tajna". Uskrsnuće mrtvih i preobraženje živih pravednika događa se u isto vrijeme.

DRUGI DIO: Komentar

Pogledajmo поближе 1. Korinćanima 15, budući da su dva teksta koja smo proučavali u ovoj pouci iz tog poglavlja. Petnaesto poglavlje

sadrži mnogo pojedinosti o Isusovom uskrsnuću, našem uskrsnuću i o tome kako ćemo svi biti preobraženi i dobiti besmrtna tijela o drugom dolasku (1. Korinćanima 15,35-44). Čak i tada moći ćemo biti besmrtni samo zahvaljujući Božjoj sili. "Odsutnost smrti ne znači da će ljudski život biti neovisan o Bogu, koji jedini posjeduje nepozajmljenu, urođenu besmrtnost (1. Timoteju 6,16). Proslavljena ljudska bića i dalje će ovisiti o Stvoritelju koji će im davati život." (Roy E. Gane, "At-one-ment Forever in God's New Heaven and New Earth", *Salvation: Contours of Adventist Soteriology*, izd. Martin F. Hanna, Darius W. Jankiewicz i John W. Reeve [Berrien Springs, MI: Andrews University Press, 2018.], str. 254)

Rijeka života i stablo života, spomenuti u Otkrivenju 22, pokazuju da će ljudi uvijek ovisiti o Izvoru života, Bogu. On će biti njihovo svjetlo (Otkrivenje 22,5), iako to ne znači da tamo neće biti Sunca i Mjeseca. Činjenica da će ljudi jesti plodove sa stabla i piti vodu iz rijeke pokazuje da će ljudi uskrsnuti u tjelesnom obliku, da neće biti bestjelesni duhovi. Ljudi će "živjeti zauvijek u tjelesnom obliku, ne sa sadašnjim prirodnim/ neduhovnim (grčki *psychikos*) tijelom (*soma*) koje propada i umire, već s tijelom (*soma*) koje je besmrtno jer je duhovno (*pneumatikos*, 1. Korinćanima 15,44; usporedi retke 42.43.45-54). Tijelo je promijenjeno (redak 52), ali osoba ne postaje bestjelesni duh." (Gane, "At-one-ment Forever in God's New Heaven and New Earth", u *Salvation: Contours of Adventist Soteriology*, str. 254)

1. Korinćanima 15

Ovdje Pavao govori o lažnom vjerovanju da neće biti budućeg uskrsnuća tijela. Ova zabluda potječe iz helenističkog gnostičkog vjerovanja u besmrtnu dušu koje su neki, ili mnogi, vjernici iz Korinta prihvatili. Pavao kaže da je nijekanje tjelesnog uskrsnuća vjernika nijekanje Isusovog tjelesnog uskrsnuća. Ako ljudi neće uskrsnuti tjelesno, onda ni Krist nije uskrsnuo (1. Korinćanima 15,12-19). I ako je tako, onda nas treba sažalijevati više od svih jer vjerujemo u laž, i samim tim nikomu od nas neće biti oprosteni grijesi. Oni među nama koji su živi i oni među nama koji su umrli nemaju, dakle, nikakvu nadu u vječni život.

Umjesto toga, za Isusa je rečeno da je "prvenac" od onih koji su zaspali (umrli). "Jer kao što u Adamu svi umiru, tako će u Kristu svi oživjeti. Svaki u svo redu: Prvenac Krist, potom, u vrijeme njegova dolaska, Kristovi pripadnici." (1. Korinćanima 15,22.23) Metafora se izvodi iz prve žetve. Baš kao što prvi rodovi pokazuju da će ubrzo uslijediti cijela žetva, tako je Krist bio prvi, a onda nastupa žetva. Žetvu će činiti svi oni koji "pripadaju Njemu".

Grčka riječ *aparche*, “prvenac”, prvenstveno znači “prvina, prvi rod”, zatim “razmjeran dar” od zarade (žrtva zahvalnica) i “prilog”. Izraelci su u hramu prinosili “prvi rod”, prvi snop žetve koji bi svećenik obrtao pred Jahvom. Sve se ovo događalo šesnaestog dana mjeseca Nisana i podsjećalo je na zalag potpune žetve.

Zanimljivo je da je Isus uskrsnuo šesnaestog dana mjeseca Nisana. Prema tomu, On je služio kao zalag, prvi snop, prvina žetve svih vjernika koji će jednog dana također uskrsnuti. Međutim, važno je zapaziti da žetva nastupa tek kada On ponovno dođe, tako da ne postoji urod žetve koji je tjelesno već na Nebu, osim onih za koje nam je rečeno da su uskrsnuli ili su uzeti odmah na Nebo, kao što su Henok, Ilija i Mojsije, i oni koji su ustali iz mrtvih u vrijeme Kristovog uskrsnuća (Matej 27,52). Isusov “novi život” (Rimljanima 6,4) ukazuje na novi život i uskrsnuće svih vjernika.

Iako je Pavao rekao da će “svi oživjeti”, on ni na koji način ne tvrdi da će svi primiti vječni život. Pavao nije vjerovao u sveopće spasenje (Rimljanima 2,5-2; Efežanima 5,6; 2. Solunjanima 1,6-10) i jasno kaže da će oni koji će uskrsnuti o drugom dolasku biti “u Kristu”. Izrazom “u Kristu” Pavao u svojim poslanicama ukazuje na blizak odnos i jedinstvo između vjernika i Isusa. On naglašava da je Kristovo uskrsnuće više od Njegovog povratka u život. Kristovo uskrsnuće pružilo je vječni život svima koji vjeruju u Njega.

“Zatim će doći svršetak.” (1. Korinćanima 15,24) Svršetak obilježava uništenje “svakog poglavarstva, svake vlasti i sile”, što se odnosi na Sotoninu vlast i silu. Izrazom “vlasti i sile” Pavao ukazuje na ljudsku vlast i demonske sile (Rimljanima 13,1-3; Efežanima 1,21; 6,12). O Isusovom drugom dolasku izvršit će se božanski sud nad Sotonom, uključujući sve koji mu pripadaju i koji su odlučili slijediti put zla i uništenja. Pavao dodaje: “Neprijatelj koji će posljednji biti uništen jest smrt.” (1. Korinćanima 15,26) Do ovog uništenja neće doći dok ne završi milenij (Otkrivenje 20,1-10), kada će zli biti vraćeni u život i kada će im biti pokazano da je Bog pravedan što uništava zlo. Tada će nestati u konačnom ognju. Ovaj oganj je vječan zato što posljedice traju vječno. Iz ove smrti nema povratka.

Govoreći o uskrsnuću tijela koristeći se metaforom o sijanju sjemena koje će izrasti u živu biljku iako je zakopano u zemlji, Pavao dalje kaže da će uskrišeno tijelo biti novo (1. Korinćanima 15,35-41). Sjeme ne izgleda kao biljka u koju će izrasti, pa ipak ono biva preobraženo u biljku. Na isti će način nama biti darovano novo tijelo.

Pavao u ovom trenutku naglašava četiri razlike koje se mogu očekivati u vezi s uskrsnućem umrlih pravednika. Prvo, tijelo na zemlji je

propadljivo, podložno bolesti i smrti, ali će postati nepropadljivo. Drugo, iz sramote ćemo prijeći u proslavljeno tijelo — sramote zato što smo grešni, ali uskrslo tijelo neće nositi nikakva ograničenja grijeha: bit će savršeno. Treće, naše tijelo je slabo zato što grijeh utječe na sve, uključujući i našu sposobnost da se odupremo grijehu; ali naše će tijelo uskrsnuti u sili. Prirodno tijelo bit će promijenjeno u duhovno tijelo.

U redcima koji slijede Pavao objašnjava razliku između prirodnog i duhovnog tijela. Prvo, ne smijemo pomisliti kako Pavao kaže da je samo prirodno tijelo stvarno tijelo, a ne i duhovno, jednostavno zato što će duhovno tijelo biti oslobođeno prokletstva grijeha. Mi nasljeđujemo prirodno tijelo od Adama kakvo je imao nakon pada (s ograničenjima kao što su bolest, glad, bol, umor i smrt), dok duhovno tijelo dolazi po Isusu. “Prvi čovjek, Adam, postao je živa duša, a Krist, posljednji Adam, postao je duh koji daje život.” (1. Korinćanima 15,45 — Suvremeni hrvatski prijevod) Adamu je dan život, dok Krist daje život. Krist nije samo pasivno primio život, već daruje vječni život svima koji vjeruju u Njega. Tijelo koje će biti dano vjernicima duhovno je, nebesko tijelo, što znači da je obdareno Kristovom duhovnom, a ne grešnom ljudskom naravi.

Nakon ovog objašnjenja Pavao vodi čitatelja kroz egzegezu “tajne” rekavši da “ćemo se svi preobraziti” (1. Korinćanima 15,51). Među onima koji će sa Zemlje biti preneseni na oblacima s Isusom o Njegovom drugom dolasku nalazit će se dvije skupine: oni koji su umrli i oni koji su još živi. Promjena će podrazumijevati tjelesno uskrsnuće mrtvih u Kristu i tjelesno preobraženje živih pravednika. Obje skupine preobrazit će se iz smrtnog u besmrtno “u jedan hip, u tren oka, na glas posljednje trube” (1. Korinćanima 15,52).

Smrt će izgubiti žalac i bit će poražena (1. Korinćanima 15,55). Grijeh izaziva smrt. On je smrtonosni otrov. Međutim, zahvaljujući Kristovoj smrti na križu i Njegovom uskrsnuću, izvojevana je pobjeda nad grijehom i smrću. Imamo sigurno obećanje o vječnom životu, o preobraženim tijelima na Nebu i o kraju grijeha i smrti zahvaljujući tomu što je Krist uskrsnuo iz mrtvih.

TREĆI DIO: Primjena

1. Kakvu nadu nalazite u 1. Korinćanima 15? Koji se redci odnose na vas i zašto?

2. Isus je bio prvina žetve, što nas uvjerava u činjenicu da će i u budućnosti biti žetva vjernika koji će uskrsnuti. O Isusovom drugom dolasku vjernici će uskrsnuti i biti uzeti na Nebo. Čemu ćete se radovati o Kristovom drugom dolasku? Tomu što ćete vidjeti Isusa? Tomu što

ćete vidjeti voljene? Tomu što ćete saznati što se događalo iza pozornice? Ili nećemu drugom? Podijelite svoje nade i čežnje s razredom.

3. O drugom dolasku svi ćemo se preobraziti. Naša propadljiva i smrtna tijela preobrazit će se u nepropadljiva i besmrtna. Je li razvoj našeg karaktera sada važan za budućnost? Objasnite. Kako nam spoznaja da ćemo jednoga dana uskrsnuti pomaže da sada donosimo bolje odluke u životu?

Proturječni tekstovi?

Ključni tekst: Luka 16,19-31.

PRVI DIO: Opći pregled

U ovoj ćemo pouci proučavati biblijske tekstove koje pojedinci iznose u prilog besmrtnosti duše i/ili postojanju vječnog pakla:

1. Luka 16,19-31: Usporedba o bogatašu i siromašnom Lazaru. Iako neki tvrde da se u ovoj usporedbi doslovno opisuje život nakon smrti, dublje proučavanje konteksta pokazuje da Isus a) upozorava da bogatstvo nije jamstvo za Nebo i b) poziva ljude da izvršavaju Pismo.

2. Luka 23,43: Isus kaže razbojniku na križu: “Danas ćeš sa mnom biti u raju!” Kada se uspoređi s drugim tekstovima u kojima Isus u nedjelju na dan uskrsnuća kaže da još nije otišao k Bogu (Ivan 20,17) i Njegovom izjavom da ćemo biti s Njim kada se vrati po nas (Ivan 14,1-3), jasno je da ne obećava da će se On i razbojnik sresti na Nebu nakon uskrsnuća. Krist to jasno kaže: “Zaista, kažem ti danas, bit ćeš sa mnom u raju!”

3. Filipljanima 1,21-24 i 1. Solunjanima 4,13-18: Pavao kaže da se raduje što će biti “s Gospodinom”, ali ne spominje koliko će vremena proteći između smrti i uskrsnuća.

4. 1. Petrova 3,13-20: Kristovo propovijedanje “duhovima koji su se nalazili u tamnici ... u vrijeme Noe” ne ukazuje da je Isus osobno iznio poruku neposlušnim pretpotopnim ljudima u paklu, već označava opomenu o tamnici grijeha, izgovorenu preko Noe Božjim Duhom.

5. Otkrivenje 6,9-11: Duše mučenika koje vape za pravdom pod žrtvenikom za žrtve paljenice ne odnose se doslovno na duše; one su simbol onih koji su bili ubijeni zbog svoje vjere u Boga.

DRUGI DIO: Komentar

Pogledajmo pobliže dva teksta koje smo proučavali u ovoj pouci: 1) o bogatašu i Lazaru (Luka 16,19-31) i 2) o dušama mučenika koji vape za osvetom (Otkrivenje 6,9-11).

Bogataš i Lazar (Luka 16,19-31)

Isus je ispričao usporedbu o bogatašu i Lazaru da bi ukazao na ozbiljnost naših odluka u životu. Isus nije ispričao ovu usporedbu da bi nam iznio pojedinosti o životu nakon smrti. Ono čemu se predamo ovdje, bilo Kristu ili nečemu drugom, ne može se promijeniti nakon smrti (Hebrejima 9,27).

Štoviše, ako netko ne vjeruje Pismu, onda ga čak ni susret s nekim tko se vratio iz mrtvih neće navesti da povjeruje. Drugim riječima, ako osoba ima pristup Pismu a ipak ne unosi promjene u svoje ponašanje, ako netko dođe k njoj s viješću o užasnom paklu, ni to ne bi utjecalo na nju. Isus jasno kaže da mi prema Bogu imamo ili otvoreno srce, ili tvrdo srce, i da samo taj naš stav, mekoća srca prema Bogu, vodi u pokajanje i promijenjen život (Ezekiel 36,26.27). Nemamo izgovora jer svi imamo potrebu za Pismom koje nam govori o Bogu (Luka 16,29-31).

Ništa u kontekstu ove usporedbe ne pokazuje da Isus govori o stanju mrtvih. Umjesto toga, On u prethodnom tekstu propovijeda o sebičnosti, nepoštenom dobitku, upraviteljskoj službi, uglavnom o raspolaganju novcem. Zatim prelazi na usporedbu o bogatašu i Lazaru naglašavajući da bogatstvo ne jamči sretnu vječnost na Nebu. Drugim riječima, vječni život temelji se na prihvaćanju Kristovog djela spasenja za nas. Mojsije i proroci upućivali su na Mesiju.

Neki smatraju da ovo nije usporedba zato što počinje riječima: "Čovjek neki pak bješe bogat", jer nije posebno naglašeno da je u pitanju usporedba. Međutim, ovaj argument je neodrživ zato što ima i drugih usporedbi koje počinju na isti način, kao što je prethodna, koja počinje istom rečenicom: "Bio neki bogataš." (Luka 16,1)

Pojedinosti iz usporedbe također opovrgavaju ideju da se radi o doslovnom opisu pakla koji gori. Kao prvo, bilo bi nemoguće da osoba koja živa gori osjeti osvježanje zato što joj je netko prstom umočenim u vodu rashladio jezik. Osim toga, zbog male razdaljine između Neba i "pakla" bilo bi nemoguće da netko tko ugodno živi na Nebu može u bilo kojem trenutku razgovarati s voljenima pokraj sebe koji gore svu vječnost. Obećanje iz Otkrivenja da na Nebu više neće biti boli, tuge i suza nikad se ne bi ostvarilo (Otkrivenje 21,4).

Možemo biti zahvalni što ova usporedba ne opisuje stvarnost. Služimo Bogu koji nikoga ne muči u vječnosti. Roy Gane navodi tri glavna problema u vezi s paklom koji vječno gori:

1. "Bi li Bog grešnike hranio plodovima sa stabla života ne bi li ih održao živima u paklu? Da je tako, to bi bilo neusklađeno s biblijskim naukom da samo spašeni imaju pravo na ovaj plod (Otkrivenje 22,14). Prema Postanku 3 Bog je udaljio grešnog Adama i Evu od stabla života

upravo da bi spriječio da žive zauvijek (Postanak 3,22-24), i kao rezultat toga oni su umrli (Postanak 5,5 u vezi s Adamovom smrću).

2. U Otkrivenju 20 'ognjeno jezero' koje uništava zle zahvaća veliko područje na površini Zemlje oko novog Jeruzalema (Otkrivenje 20,8-10). U Otkrivenju 21—22 nema naznaka da 'ognjeno jezero' ostaje trajno na novoj Zemlji.

3. Oni koji su bačeni u 'ognjeno jezero' doživljavaju drugu, posljednju smrt (Otkrivenje 20,14.15; Otkrivenje 21,8). Prema tomu, oni umiru i ne nastavljaju živjeti vječno u paklenim mukama." (Roy E. Gane, "At-one-ment Forever in God's New Heaven and New Earth", *Salvation: Contours of Adventist Soteriology*, str. 255,256)

Duše mučenika (Otkrivenje 6,9-11)

S obzirom na spomenute riječi "pobijeni" i "krv", ovdje se radi o žrtveniku za žrtve paljenice, a ne o žrtveniku za kađenje. Budući da se krv životinja prolijevala ispod žrtvenika, na taj je način krv svetaca bila simbolički prinesena Bogu kao žrtva. Sveti ispod žrtvenika umrli su zbog svojeg vjernog svjedočanstva o Evanđelju. Iako je u pitanju tragični događaj, njihova smrt također prikazuje pobjedu zato što su umrli u Kristu (Otkrivenje 14,13).

"Duše" ne vape za osvetom, već za pravdom. "Od Boga je zatraženo da pokrene sudski proces koji će dovesti do presude i osvetiti Njegove svete mučenike." (Joel N. Musvosvi, *Vengeance in the Apocalypse*, Andrews University Seminary Doctoral Dissertation Series 17 [Berrien Springs, MI: Andrews University Press, 1993.], str. 232) Sveti su nepravedno bili progonjeni, a umrli su jer su bili vjerni Bogu i revno objavljivali Evanđelje. Vape za osvetom radi sebe samih, ali, i što je najvažnije, da se pokaže da je Božji karakter istinit, svet i pravedan.

Ima nekoliko razloga zašto ove svete ne treba smatrati "dušama" koje viču Bogu, već kao simbolički prikaz krvi svetih koji vape za pravdom.

Prvo, značajno je da je žrtvenik za žrtve paljenice bio smješten u vanjskom dvorištu hrama zato što, kako ističe Ranko Stefanović, to znači da se "prizor koji je ovdje prikazan ne odvija u nebeskom Hramu, već na Zemlji". (*Revelation of Jesus Christ: Commentary on the Book of Revelation*, 2. izd., [Berrien Springs, MI: Andrews University Press, 2009], str. 244) Vanjsko dvorište je, dakle, simbolički prikazivalo Zemlju. Prema tomu, "duše pobijenih" viču sa Zemlje i ne mogu biti duhovi koji "žive" na Nebu.

Drugo, nakon što su svetima dane bijele haljine koje prikazuju Kristovu pravdu, mučenicima je rečeno da "se strpe [pričekaju] još

malo vremena” dok puni broj njihove braće i sestara ne bude pobijen kao i oni (Otkrivenje 6,11). Doslovno, rečeno im je neka otpočinu još malo. Riječ *anapauo* znači “otpočinuti, osvježiti se, zastati ili čak umrijeti”. Koristi se i u Otkrivenju 14,13: “Od sada blago onima koji umiru u Gospodinu! Da, veli Duh, neka počinu od svojih napora, prate ih njihova djela!” Ova skupina ponovno se javlja kada biva vraćena u život o drugom dolasku: “Opazih i duše pogubljenih zbog Isusova svjedočanstva Oni oživješe i kraljevaše s Kristom tisuću godina.” (Otkrivenje 20,4) Jasno je da oni bivaju vraćeni u “život” u tom trenutku. Oni nisu žive duše/duhovi, jer bi u tom slučaju ta izjava bila nepotrebna. Prema tomu, pojam “počivanja” još malo vremena, kada se poveže s pojmom “sna”, koji se u Bibliji koristi za smrt, navodi čitatelja na zaključak da ovi pobijeni sveti trebaju ostati u svojim grobovima još malo, odnosno do Kristovog drugog dolaska.

TREĆI DIO: Primjena

1. Budući da je glavna svrha usporedbe o bogatašu i Lazaru poziv da vršimo Pismo i dopustimo da njegov nauk mijenja naš život, što nam Bog ovdje govori? Trebamo li gomilati materijalne stvari, živjeti u bogatstvu i luksuzu poput bogataša, ili potpuno drugačije? Pokazujemo li možda sebičnost na druge načine? Njegujemo li pohlepu za onim što drugi imaju, umjesto zadovoljstva? Mislimo li da je naše razmišljanje i naš put najbolji? U kojim vam je područjima u vašem životu potrebna Božja preobražavajuća sila? Odvojite vrijeme za molitvu i u razgovoru s Bogom sve predajte Njemu.

2. Ne želimo umrijeti mučeničkom smrću. Ipak Isus je rekao: “Tko sačuva svoj život, izgubit će ga, a tko zbog mene izgubi svoj život, sačuvat će ga.” (Matej 10,39) Možemo biti zabrinuti da ćemo izgubiti život u toj mjeri da drugima ne govorimo o Isusu. Kako nam navješćivanje Evandjelja može postati najvažnije?

3. Što možemo naučiti o razlici između vapaja za ljudskom osvetom i vapaja da Bog izvrši božansku pravdu? Kako sve još više možemo predati u Božje ruke i vjerovati da će se On pobrinuti za sve potrebe u našem životu?

Pakleni oganj

Ključni tekstovi: Izaija 66,23.24; Daniel 12,2.

Vječna sudbina pravednih i grešnih prikazana je u oštroj suprotnosti. Prvi primaju vječni život, a drugi će doživjeti Božju osudu i bit će potpuno uništeni. Velika laž o vječnoj kazni i neprekidnoj patnji zlih u paklu izgrađena je na sotonskoj prijevarami izrečenoj u Edenskom vrtu: “Ne, nećete umrijeti.” (Postanak 3,4)

Ovaj tekst proturječi nebiblijskom nauku o besmrtnosti duše. Ute-meljena na prvoj laži, druga prijevara glasi da neposlušnost neće donijeti smrt: kada umrete, samo je vaše tijelo mrtvo, a ne i duh. Prema tomu, ako imamo besmrtnu dušu ili duh koji ne može umrijeti, Bog će paklenim ognjem kažnjavati grešnike svu vječnost. Ova strašna i negativna slika prikazuje Boga kao čudovište ili tiranina. Još jedna izmišljena i vrlo popularna sinteza dovodi ljude u zabludu dajući im lažnu nadu da će proći proces čišćenja i napredovanja nakon smrti, što će kulminirati spasenjem i primanjem vječnog života u raju. Ova laž uklanja odgovornost za vlastite postupke u ovom životu.

DRUGI DIO: Komentar

Različita gledišta o kazni u paklu

U kršćanstvu se nameću tri gledišta u vezi s vječnim paklenim ognjem:

1. *Tradicionalno gledište: pakleni oganj koji muči zauvijek i bez prestanka.* Pakao je stvarno mjesto negdje u podzemlju gdje pravi oganj zauvijek muči besmrtnu dušu. Prema ovom gledištu, svjesna patnja zlih nastupa odmah nakon smrti i traje svu vječnost.

2. *Uvjetno ili anihilacionističko gledište: ognjeno jezero nepovratno i potpuno uništava grešne, zle anđele i đavla kada bude izrečen konačni sud.* Ljudska bića nisu sama po sebi besmrtna i ne posjeduju besmrtnu dušu. Kao grešnici, osuđeni su na vječnu smrt ako ne prihvate Isusa Krista kao svojeg Spasitelja. Besmrtnost je uvjetovana primanjem Božje milosti i pokazivanjem vjere u Isusa (Ivan 3,16; 5,24; Rimljanima 3,21-31; Efežanima 2,1-10). Pakao nije mjesto na koje grešne duše ili duhovi idu odmah nakon smrti, već se shvaća kao “ognjeno jezero” u kojem će

grešnici biti potpuno uništeni na svršetku ljudske povijesti (Malahija 4,1; Matej 25,41; 2. Solunjanima 1,6-10; Otkrivenje 20,9.10.14.15). Ovaj oganj, pripremljen za đavla i pale anđele, uništiti će ih zajedno s grešnicima na posljednjem ili izvršnom sudu. Posljedice ognja su konačne. Nitko ne može ugasiti oganj dok vrši svoju ulogu: uništenje zla, grijeha, smrti, grešnika, pobunjenih anđela i Sotone. Rezultat je “druga smrt” iz koje nema otkupljenja ili bijega; druga smrt je potpuno uništenje zla.

3. *Obnovljenje ili univerzalističko gledište: pakleni oganj na kraju sve pročišćava i spašava.* Zagovornici univerzalističkog gledišta tvrde da će svi ljudi na kraju biti spašeni, uključujući grešnike, zle anđele i Sotonu, zato što će ih pakleni oganj pročititi. Ovo gledište utemeljeno je na razumijevanju da nakon smrti besmrtna duša grešnih ne može odmah otići na Nebo, već pati u ognju Božjeg suda. Ovaj će ih oganj postupno očistiti i onda, u nekom budućem trenutku (točan trenutak ovisi od odgovoru pojedinca na proces čišćenja), svi će na kraju biti spašeni. Za daljnje proučavanje ovih triju različitih gledišta vidi Jiri Moskala, “The Current Theological Debate Regarding Eternal Punishment in Hell and the Immortality of the Soul”, Andrews University Seminary Studies, sv. 53, br. 1 (2015.): str. 91–125.

Problematični izrazi

Postoje određeni teški biblijski izrazi u vezi s naukom o paklu koje treba objasniti zato što se njihovo značenje često vadi iz konteksta:

1. Crv neće umrijeti (Izaija 66,24)

Kako trebamo shvatiti biblijski izraz: “Crv (hebr. *tola'im*) njihov [mrtvih grešnika] neće umrijeti”? U kontekstu 65. i 66. poglavlja Izaije grešnici su oni koji ne služe Jahvi i koji su se pobunili protiv Njega (Izaija 66,3) pa će naposljetku “biti mnogo pobijenih od Gospoda” (Izaija 66,16 — Varaždinska Biblija). Prvo, opis je fizički. Ovi grešnici su vidljivi i imaju tijela. Crvi ne vrebaju duše ili nematerijalne duhove preminulih. Drugo, biblijski tekst nigdje ne pretpostavlja da su ovi crvi obdareni besmrtnošću. Crvi ne primaju dar vječnog života. Nijedno božansko čudo ne čini se na njima. Treće, crvi koji jedu mrtva tijela grešnika metaforična je slika, isto kao i slika ognja koji se neće ugasiti.

2. “Oganj njihov neće se ugasiti” (Izaija 66,24)

“Tada će izlaziti i gledati trupla ljudi koji se od mene odmetnuše. Jer crv njihov neće umrijeti i oganj njihov neće se ugasiti; i bit će na gadost svakome tijelu.” (Izaija 66,24 — Varaždinska Biblija; vidi također Izaija 66,15.17) Ugasiti oganj znači spriječiti da nešto izgori ili zaustavi-

ti ga prije nego što ispuni svoj cilj. Prema toj analogiji, oganj koji se “neće ugасiti” znači da ne postoji sila koja ga može zaustaviti da postigne ono što oganj obično postiže: potpuno uništenje. Ognju se ne može oduprijeti ili ga osujetiti. Dakle, značenje slike je jasno: ovi mrtvaci više me mogu ponovno živjeti. Sud nad tim grešnicima je konačan, što znači da Božji sud uništenja neće biti zaustavljen dok se ne ostvari potpuno uništenje. Ne može se pobjeći od ove konačne smrti. Nitko ne može izbaviti zle od ovog strašnog kraja. Nije moguća nikakva promjena. Sud je konačan i uništenje potpuno. Neće biti zaustavljeno dok se tijela ne pretvore u pepeo; prema tomu, konačna sudbina zlih neopoziva je i trajna. Govoreći o Izaiji 66,24, Barry Webb zaključuje: “Ovdje se ne opisuje vječno mučenje, nego uništenje zlih. Tijela su mrtva.” (*The Message of Isaiah: On Eagles’ Wings* [Downers Grove, IL: Inter-Varsity Press, 1996.], str. 251)

Prorok Izaija objašnjava konačno i potpuno uništenje Edoma, i opisuje ga poznatim izrazima vezanim za oganj koji će uništiti Edom. Oganj gori dan i noć i “ugasit se neće”, “dim će joj se dizati do vijeka” i tako privoriti “u sumpor” (Izaija 34,9.10). Ova je slika kasnije uzeta i jasno primijenjena u Otkrivenju 14,10.11 i 20,10, u tekstovima koji su puni simboličke. Jezik je metaforičan i ukazuje na Božju kaznu u obliku neopozivog i potpunog uništenja. Slično tomu Ezekiel kaže: “Ovako veli Jahve Gospod: Evo, zapalit ću usred tebe oganj, i on će proždrijeti u tebi svako drvo, zeleno i suho! Razgorjeli se oganj neće utrnuti dok sve ne izgori od sjevera do juga. I svi će vidjeti da sam ja, Jahve, zapalio taj oganj, i neće se ugасiti.” (Ezekiel 21,3.4; vidi Jeremija 7,20)

Ralph Bowles ovako završava svoje tumačenje Otkrivenja 14,11: “Tradicionalno čitanje elemenata ovog retka previđa obrnutu paralelnu strukturu teksta u Otkrivenju 14,9-11. Na mjestu gdje se uočava hijazam, nema nikakve potvrde za ‘vječno mučenje’. Točnije, ovaj tekst dobro se uklapa u tumačenje uvjetne besmrtnosti. Prema ovom gledištu Bog će na kraju izvesti svoje neprijatelje na sud, a rezultat će biti potpuno uništenje i istrebljenje.” (Ralph G. Bowles, “Does Revelation 14:11 Teach Eternal Torment? Examining a Proof-text on Hell”, *Evangelical Quarterly* 73, br. 1 [siječanj 2001.]: str. 36)

Oganj shvaćen kao Božji sud navodi na zaključak da je utjecaj takvog ognja trajan i da zlu nema povratka. Bog će uništiti zlo za svu vječnost, neće se pojaviti po drugi put, poraženo je za vječnost i više ga nema. Njegovo uništenje je potpuno. Bog neće na čudesan način čuvati vječni oganj niti na bilo koji način vječno održavati grešnike, pale anđele i đavla da bi ih neprestano kažnjavao. Ova prijevarena vrlo je sumnjiv pristup biblijskom nauku o božanskom sudu. Kao što je prije Luciferove

pobune protiv Boga na Nebu vladao potpuni sklad, tako će ponovno zavladati potpuni sklad kada zlo u svim svojim oblicima bude uništeno.

3. **Vječno, zauvijek**

Riječ “zauvijek” ili “vječno” (hebr. *olam*), ima različita značenja u Svetom pismu. Tri su moguća značenja: može se odnositi na 1) vječnost s početkom i krajem (na primjer robovi u Izlasku 21,6; svećenstvo u Izlasku 40,15; Brojevima 25,13); 2) vječnost s početkom, ali bez kraja (vječni život svih otkupljenih; vidi Marko 10,30; Ivan 3,16.36; 5,24); 3) vječnost bez početka i bez kraja (pripada samo Bogu; vidi 1. Timoteju 6,16; usporedi Ponovljeni zakon 33,27). Kontekst uvijek određuje točno značenje riječi “vječan”. Onima koji vjeruju u Boga besmrtnost se daje kao dar po Isusu Kristu (Ivan 11,26; Kološanima 3,3.4).

4. **Riječ “gadost” u Danielu 12,2**

“Tada će se probuditi mnogi koji snivaju u prahu zemljinu; jedni za vječni život, drugi za sramotu, za vječnu gadost.” (Daniel 12,2) Riječ “gadost” (hebr. *deraon*: gadan, odbojan, odvratn) koristi se u hebrejskoj Bibliji samo u Danielu 12,2 i Izaiji 66,24. Značenje ovog izraza određeno je njegovim kontekstom: govori se o osudi u vezi sa sudom i uskrnućem. Daniel govori o vječnoj osudi i sramoti grešnika, a Izaija objašnjava da će grešnici biti uništeni zato što nitko ne može zaustaviti oganj koji proždire i tako ispunjava svoju svrhu zatiranja. Buntovni, nepokajani narod osuđen je na vječno nepostojanje, a pravednima je dan vječni život.

TREĆI DIO: Primjena

1. Kakva je razlika između općeprihvaćenog gledišta o paklu i biblijske slike ognjenog jezera? Je li ognjeno jezero nešto stvarno ili samo pjesnička slika? Razgovarajte o tome.

2. Kako jednostavnim jezikom razredu možete objasniti da ljudi ne idu u pakao ili raj (ili čistilište) odmah nakon smrti? Kako to može biti radosna vijest?

3. Možemo li izbjeći pakleni oganj? Zašto možemo ili zašto ne možemo? Ako možemo, objasnite kako Bog to čini mogućim u našem životu.

Prijevare posljednjeg vremena

Gljučni tekst: Efežanima 6,11.

PRVI DIO: Opći pregled

Naš svijet sve više prihvaća natprirodne pojavnosti. Svi vjerojatno poznajemo nekoga tko je komunicirao s mrtvim rođakom, sudjelovao u seansi (zazivanju mrtvih) ili se igrao zazivanja duhova, čak i kao dijete. U određenim prodavaonicama odjeće u Sjedinjenim Američkim Državama mogu se pronaći knjige koje govore o mističnim temama ili tarot karte (iz kojih se čita nečija prošlost, sadašnjost ili budućnost), koje su rasprostranjene kao i knjige koje govore o bilo kojoj drugoj temi. Kada se to spoji s popularnim medijima, koji redovno prikazuju “duše” ili komunikaciju s mrtvima u TV emisijama i na filmovima, ne iznenađuje da su takve pojavnosti spiritizma postale “normalne”.

Misticizam, izvještaji o iskustvima bliske smrti, vjerovanje u reinkarnaciju, nekromancija, obožavanje predaka i spiritizam, sve to doprinosi da takve stvari postanu normalne u našem društvu i da vlada zbunjenošću u vezi sa životom nakon smrti. Međutim, Bog spiritizam shvaća ozbiljno i Biblija nas iznimno snažnim jezikom upozorava protiv takve prakse jer su u pitanju Sotonine prijevare. Knjiga Otkrivenje nadovezuje se na opomene koje nalazimo ranije u Pismu da će na svršetku vremena Sotonine prijevare samo rasti (vidi Otkrivenje 9,5.6.10.11.19; 12,9; 16,13.14). Prema tomu, vrlo je važno imati oružje protiv takvih prijevara. Moramo biti utemeljeni u Božjoj riječi i ispunjeni Duhom Svetim da bismo se držali istine i da ne bismo podlegli njegovim spletkama.

DRUGI DIO: Komentar

U ovoj ćemo pouci vidjeti kako se možemo utvrditi protiv sotonskih spletki. Dublje ćemo proučiti tekst u Efežanima 6 gdje Pavao naglašava važnost Božjeg oružja.

Božje oružje (Efežanima 6,10-18)

Pavao u Poslanici Efežanima upotrebljava nekoliko metafora za crkvu. Prvo, on crkvu naziva Božjim hramom (Efežanima 2,19-22); crkva

je građevina u kojoj Bog prebiva u Osobi Duha Svetog. Drugo, crkva je Kristovo tijelo (Efežanima 4,1-16) koje treba raditi skladno; svatko treba učiniti svoj dio da bismo mogli rasti u Kristu. Treće, crkva je Kristova nevjesta (Efežanima 5,25-27), a Krist je kao Zaručnik priprema za sebe (On djeluje u svakome od nas mijenjajući nas i preobražavajući). U svojoj posljednjoj metafori Pavao uspoređuje crkvu s vojskom (Efežanima 6,10-17). Ova vojska je dobro opremljena za bitku.

Pavao ohrabruje vjernike: "Ubuduće budite jaki u Gospodinu i njegovoj silnoj moći!" (Efežanima 6,10) Osnovno značenje prve riječi *endunamoo*, "jaki", jest "biti sposoban učiniti nešto". Dakle, Pavao poziva vjernike da prihvate silu koja im je potrebna da učine ono što trebaju učiniti u duhovnoj bitci koja bjesni u svijetu. Oni imaju tu silu zahvaljujući "njegovoj silnoj moći".

Nakon ovog ohrabrenja, Pavao ih poziva da obuku Božje oružje (Efežanima 6,11). On se koristi stilom starozavjetnih govora pred bitku (Ponovljeni zakon 20,2-4; 2. Ljetopisa 20,13-19; 32,6-8) kako bi nadahnuo i motivirao vjernike da se oslone na ono što Bog može učiniti. Međutim, Pavao posebno navodi svrhu sveg oružja: "... da biste se mogli suprotstaviti đavolskim spletkama." (Efežanima 6,11 — Suvremeni hrvatski prijevod) Riječ *methodeia*, "spletke", "zabluda", koristi se samo još jednom u Novom zavjetu, u Poslanici Efežanima: "Da ne budemo više malodobni, igračka valova, okolo tjerani svakim vjetrom nauke u ljudskoj prijevernoj igri, usred prepredenosti koja lukavo krči put zabludi [*methodeia*]." (Efežanima 4,14) U ovom odlomku Pavao uspoređuje crkvu koja je sagrađena na jedinstvu vjere i spoznaji Boga s malom djecom koju mami sve što zvuči dobro, a u stvarnosti dolazi od Sotone. Apostol Pavao također savjetuje vjernicima da budu budni "da nas ne bi prevario sotona; njegove nakane vrlo dobro poznajemo" (2. Korinćanima 2,11).

Sotonska prijevara je stvarna, opasna i prisutna u svim vjekovima. Međutim, u Otkrivenju piše da se Zmaj rasrdio i ispunio gnjevom "svjestan da ima samo još malo vremena" (Otkrivenje 12,12). Prema tomu, možemo zaključiti da što smo bliže svršetku, Sotona postaje sve razjareniji, ljuci i uposleniji. Pavao se u svojim poslanicama često koristi riječju "stajati" (Rimljanima 14,4; 1. Korinćanima 16,13; Filipljanima 1,27; 4,1; 1. Solunjanima 3,7.8) i poziva vjernike da stoje čvrsto i postojano. U ovom tekstu Pavao upotrebljava riječ "stajati" četiri puta (Efežanima 6,11.13.14). On je stalno ponavlja želeći naglasiti da vjernici trebaju stajati u Kristu. Da bi stajali čvrsto nasuprot Sotoninom lukavstvu, moraju obući Božje oružje.

Zanimljivo je da Pavao ne kaže da se vjernici moraju boriti protiv đavla, već stajati čvrsto. Zašto? Zato što je Bog taj koji se bori. Bog je

već izvojevao pobjedu žrtvom na križu i uskrsnućem; prema tomu, konačna pobjeda o Njegovom povratku je osigurana. Trebamo samo stajati odlučno i držati se Boga i Njegove Riječi.

Pavao dalje govori da se mi ne borimo protiv krvi i mesa, već protiv sila tame (Efežanima 6,12). Riječ “boriti se” potječe od riječi *pale*, što znači “hrvanje” ili “sukob”. Zanimljivo je da se ova riječ javlja samo jednom u Novom zavjetu, upravo ovdje. Možemo biti zavedeni razmišljanjem da se trebamo boriti protiv ljudi, a zapravo se trebamo boriti protiv sotonskih sila. Velika borba vodi se protiv svih sotonskih sila koje su opisane različitim izrazima, moguće zato da bi se pokazalo koliko je prijetnja velika.

Budući da ne vidimo nevidljivi svijet, lako se možemo uljuljkati i zaboraviti da neprijatelj i njegovo protivljenje Bogu uopće postoji. Međutim, Pavao nije naivan kad je riječ o bitci između dobra i zla. On se suočio s njom mnogo puta tijekom svoje službe; Sotona ga je godinama pokušavao uništiti. Doživio je brodolom, bio je pretučen, kamenovan i izgnan iz gradova, a mnogo toga dogodilo se višeput. On naglašava da nisu samo ljudi bili protiv njega; iza protivljenja se krila druga sila. Pa ipak, Bog mu je davao snagu da nastavi dalje i tako njegova želja da propovijeda Riječ nije bila umanjena.

Obući sve Božje oružje znači da se trebamo držati različitih aspekata Božje riječi i povjerenja u Boga. Metafora je izgrađena na slici oružja rimskog vojnika. Opasač istine (Efežanima 6,14) pričvršćen oko naših bokova podsjeća nas koliko je važno da se čvrsto uhvatimo za istinu i da je ne ispuštamo, “da postanemo suradnicima za istinu” (3. Ivanova 8). Oklop pravednosti (Efežanima 6,15) treba nas podsjećati na ono što je Krist učinio za nas jer smo ogrnuti Njegovom pravednošću. Krist nas preobražava svojom prisutnošću. Kad je riječ o našoj obući, potrebna nam je radi spremnosti za Evanđelje mira (Efežanima 6,15 — Varaždinska Biblija). Ovo je jedino mjesto u Bibliji na kojem je Evanđelje nazvano Evanđeljem mira. Evanđelje, Radosna vijest o Isusu, donosi mir onima koji prihvate Isusa u svoj život. Pavao nas poziva da prihvatimo Evanđelje, ali i da ga nosimo kamo god pođemo i da njegovu nadu navješćujemo drugima. Štit vjere (Efežanima 6,16) služi za gašenje strijela nečastivoga.

Đavao zna što treba ciljati u karakteru svakoga od nas ne bismo li se spotaknuli i pali: neljubazne riječi kod jednih, alkohol ili seksualne odnose kod drugih. Ali to što uzimamo štit znači reći “ne” sumnji, grijehu i kušnji zato što vjerujemo da Bog ima silu koja nam je potrebna. On nam poručuje da je On snažan kada smo mi slabi (2. Korinćanima 12,10). Kaciga spasenja (Efežanima 6,17) podsjeća nas na nadu u vječni život zahvaljujući Kristovoj žrtvi i uskrsnuću. Sigurnost spasenja pruža

mir našem umu. Posljednje, duhovni mač (Efežanima 6,17), ukazuje nam na potrebu da Pismo, Božju riječ trebamo koristiti kao oružje protiv sotonskog lukavstva. Zato je ključno poznavanje biblijskih redaka. Ako držimo štit vjere u jednoj ruci i Božju riječ (mač) u drugoj, nemamo slobodnu ruku kojom bismo se uhvatili za osvetu, zlobu, osoran odgovor, besmrtnost, nemoralno ponašanje, kušnju, požudu, mržnju ili obmanu. Ako koristimo vjeru i riječ kao svoje oružje, nećemo bili slomljeni obeshrabrenjem i potištenošću.

Na kraju poglavlja Pavao nas poziva da se neprekidno molimo u Duhu (Efežanima 6,18). Ako ne želimo podležiti Sotoninom lukavstvu, trebamo se moliti. Trebamo se moliti za Duha Svetog; trebamo se moliti za silu da stojimo; trebamo se moliti za snagu protiv kušnji; trebamo se moliti za mudrost da donosimo odluke s Bogom; trebamo se moliti za ljubav prema ljudima; trebamo se moliti za snažniju vjeru; trebamo se moliti za hrabrost da govorimo o Kristu. Sotona nas želi zaplašiti i odvojiti od Boga nudeći nam zabavu, uzbuđenja i slobodu, ali Bog nas želi osposobiti da stojimo u Kristu zato što istinska sloboda i sreća dolaze jedino od Boga.

TREĆI DIO: Primjena

1. Za što vam je u životu potrebna sila kako biste čvrsto stajali ili se nečemu usprotivili? Trebate li se zauzeti za nekoga ili nešto, ili hrabrije propovijedati o Kristu? Molite se za Božje oružje imenujući svaki dio i tražeći od Boga da vas njime naoruža. Molite se za to svakoga dana cijeli mjesec pa pratite kakvu promjenu unosi u vaš život.

2. Sjetite se nekoga tko se bori protiv Sotoninog lukavstva. Molite se da se ta osoba obuče u Božje oružje. Još jednom imenujte svaki dio i molite se da ga Bog stavi na ovu osobu da bi se njezin um i srce promijenili kako bi bila zaštićena od Sotoinih napada.

Biblijski pogled na svijet

Ključni tekstovi: Postanak 2,7; Luka 2,52; Rimljanima 8,4-14; 1. Korinćanima 2,16; Filipljanima 2,5.

PRVI DIO: Opći pregled

Biblijski pogled na svijet suprotstavlja se grčkom dualizmu prema kojem je tijelo zlo, a duh dobar. Prema tom je nauku u smrtnom tijelu zarobljena vječna duša koja će biti oslobođena u trenutku smrti, kada će vječno živjeti.

Ovo gledište suprotstavlja je jasnom biblijskom nauku prema kojem je Bog sve stvorio vrlo dobro, uključujući i naša tijela. Stvoreni smo tako da ovisimo o Bogu, dakle, bez urođene besmrtnosti. Život nije u nama, već nam je dan i dok živimo u bliskom odnosu s Bogom, život se zauvijek održava. Bog je stvorio ljudska bića kao žive duše (Postanak 2,7). Besmrtnost nije u nama, već nam je neprestano daruje Bog, vanjski Izvor.

Biblijsko gledište o ljudskoj naravi jedinstvo je svih aspekata našeg postojanja: tjelesnog, duševnog/umnog, emocionalnog, voljnog, duhovnog i društvenog, koji ne postoje odvojeno ili neovisno jedan o drugom. Naš Bog Stvoritelj sve je sjedinio u izvanredan i nerazdvojiv sklad i On sve posvećuje (1. Solunjanima 5,22.23). Kada netko umre, nikakva aktivnost ne postoji ni u jednom od ovih aspekata (Propovjednik 9,5.6).

Naše biće nerazdvojiva je jedinka, a Bog želi promijeniti naše biće. Da bi to postigao, On nam se obraća. Ellen G. White naglašava da Bog komunicira s nama preko našeg mozga: "Moždani živci koji su povezani s cijelim organizmom, jedini su medij preko kojega Nebo može komunicirati s čovjekom i utjecati na njegov najintimniji život." (*Svjedočanstva za Crkvu*, sv. 2, str. 292; u izvorniku 347) Vrlo je važno imati Kristov um da bismo shvatili Njegovu Riječ. Kada Božja riječ prebiva u nama i stalno nas vodi, naš um može biti promijenjen silom Duha Svetoga. "Božju riječ možemo razumjeti jedino kad nas prosvijetli isti Duh preko kojega je Riječ bila dana." (Ellen G. White, *Put Kristu*, str. 117; u izvorniku 109) Pavao objašnjava: "Nemojte se prilagođivati ovom svijetu! Naprotiv, preobličavajte se obnovom svoga uma da možete uočavati što je volja Božja: što je dobro, ugodno i savršeno!" (Rimljanima 12,2)

DRUGI DIO: Komentar

Život po Duhu

Duhovna dimenzija našeg života od najveće je važnosti i mora se ispravno njegovati. Da bi nam pomogao u razumijevanju i izvršenju ovog zadatka, apostol Pavao oštro suprotstavlja život po tijelu i život po Duhu (Rimljanima 8,4-6). Tijelo i Duh stoje u suprotnosti: tjelesna čovjekova narav nasuprot duhovnoj naravi, koju obnavlja Duh Sveti (Rimljanima 8,9-11). Njegovanje duhovnog života zahtijeva brigu oko svih aspekata našeg postojanja uključujući naše stavove i pobude. Moramo izabrati Boga i Njegove vrijednosti, ili grijeh i svoje "ja" dok ugađamo željama tijela kao što su požuda, pohlepa, zavist, gnjev, oholost i vladanje. Oni koji dopuste Bogu da ih mijenja, koji usmjere svoj um na ono što je duhovno i nebesko (Kološanima 3,2), vođeni su Duhom. Ti su vjernici Božja djeca (Rimljanima 8,5.14). Ezekiel kaže da će nam Bog dati mesno srce umjesto kamenoga (Ezekiel 36,26), što znači da ćemo biti osjetljivi prema Božjem glasu, spremni da se mijenjamo i pomažemo ljudima u nevolji. Samo nebeski Kirurg može izvršiti transplantaciju ljudskog srca.

Tijelo — fizički aspekt

Ljudi su tijelo (Postanak 6,3); oni su prah, uzeti iz zemlje, i u prah se vraćaju (Postanak 3,19). Ova činjenica pokazuje da smo krhki i smrtni. Ipak, "Ili ne znate da je tijelo vaše Hram Duha Svetoga, koji je u vama, kojega imate od Boga, i niste svoji? Jer ste kupljeni skupo. Proslavite zato Boga u tijelu svojemu i u duhu svojemu!" (1. Korinćanima 6,19.20 — Šarić) Naš cilj u životu treba biti: "Prema tome, bilo da jedete, bilo da pijete, bilo da što drugo činite, sve činite na slavu Božju!" (1. Korinćanima 10,31)

Duša/srce — emocionalni, intelektualni i voljni aspekt

Hebrejska Biblija spominje srca u mnogim redcima. Bog kaže da će On promijeniti ljudska srca svojim Zakonom, milošću i Duhom: "Zakon ću svoj staviti u dušu njihovu i upisati ga u njihovo srce." (Jeremija 31,33) "Duh svoj udahnut ću u vas da hodite po mojim zakonima i da čuvate i vršite moje naredbe." (Ezekiel 36,27) U Bibliji je srce više od tjelesnog organa koji pumpa krv — ono simbolički prikazuje središte emocija, mjesto na kojem donosimo odluke, osjećamo i razmišljamo. Prikazuje naš nutarnji život, naše pobude, ciljeve i želje.

Društveni aspekt

Stvoreni smo kao društvena bića; nijedna osoba nije usamljeni otok sam za sebe. Stvoreni smo s tom društvenom dimenzijom. Društveni

život vrlo je važan aspekt našeg postojanja i da bismo imali zdravu ravnotežu u životu, trebamo njegovati važne odnose s drugim ljudima i služiti jedni drugima kao što je Krist činio (Matej 20,28). To je dobro prikazano u Isusovom djetinjstvu — kako je napredovao i sveobuhvatno rastao u životu: “A Isus je napredovao u mudrosti, rastu i milosti pred Bogom i ljudima.” (Luka 2,52) Kristov život bio je skladan pošto su se svi aspekti Njegove osobnosti — duševna, tjelesna, duhovna i društvena dimenzija — razvili u savršenom skladu.

Kristov um

Apostol Pavao jasno kaže da svaki vjernik treba biti duhovna osoba. Mi možemo imati Kristov um samo kada duhovne stvari gledamo duhovno i kada nas vodi Božji Duh (Rimljanima 8,14). “Tko je upoznao misao Gospodnju da ga može poučiti? Ali mi posjedujemo Kristovu misao.” (1. Korinćanima 2,16) Na ovaj način možemo zaviriti u Božji um da bismo mogli upoznati Njegove misli. “Težite među sobom za onim za čim treba da težite u Kristu Isusu!” (Filipljanima 2,5) “Razmišljajte i živite onako kako je razmišljao i živio Isus Krist.” (*Suvremeni hrvatski prijevod*) “Ta neka u vama bude ona misao koja je i u Kristu Isusu.” (*Varaždinska Biblija*) Trebamo razmišljati onako kako Bog razmišlja. Isus je ukorio Petra zato što je razmišljao na ovozemaljski način: “Jer tvoje misli nisu Božje, već ljudske.” (Matej 16,23)

Antropološka istraživanja i neuroznanost

Novija istraživanja na području teološke antropologije donose izvršna nova gledišta o smrtnosti cijelog ljudskog bića. Istraživanja potvrđuju biblijski nauk. David P. Gushee kaže: “Za razliku od grčke ideje da tijelo propada dok duh ili duša odlazi na Nebo, prema biblijskom (hebrejskom) razumijevanju nema takvog odvojenog postojanja tijela i duše ili duha. Kad umremo, umiremo cijeli.” (*Only Human: Christian Reflections on the Journey Toward Wholeness* [San Francisco, CA: Jossey-Bass, 2005.], 49)

Nancy Murphy potvrđuje tjelesne i odnosne funkcije našeg postojanja i naglašava ljudsku moralnu odgovornost. Umjesto duše, ona koristi pojam jastvo: “Izraz jastvo koristi se na mnoštvo načina u psihologiji i filozofiji. Ovdje se ne radi o tome što znači jastvo. Točnije, radi se o posjedovanju samokoncepta, samopoimanja.” (Murphy, “Nonreductive Physicalism”, u *In Search of the Soul: Four Views of the Mind-Body Problem*, izd. Joel B. Green i Stuart L. Palmer [Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2005.], str. 124) Murphy tvrdi da su ljudi tjelesna bića i da “mozak obavlja posao koji se pripisuje umu ili duši”. (*In Search of the Soul: Four Views of the Mind-Body Problem*, str. 132) Ovo je zapa-

njujuća potvrda onoga što je izjavila Ellen G. White (vidi citat u Općem pregledu).

Koristeći se svojim prethodnim znanjem iz neuroznanosti i Biblije, Joel Green kaže da nam je potrebno bolje razumijevanje biblijske antropologije. On zagovara biblijsko holističko tumačenje ljudskog roda. On naglašava da su ljudi neodvojive jedinice i da ne posjeduju posebnu dušu u ontološkom smislu; prema tomu, on s pravom niječe da nakon tjelesne smrti duša živi u “prijelaznom stanju”. (*Body, Soul, and Human Life: The Nature of Humanity in the Bible* [Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2008.], str. 177—180) Green završava svoje istraživanje s nadom u uskrsnuće i snažno izjavljuje: “Ništa u stvorenom ljudskom biću nije besmrtno. Uskrsnuće i utjelovljeni život nakon smrti Božje su djelo, božanski dar.” (*Body, Soul, and Human Life*, str. 175)

U skladu s tim F. F. Bruce izjavljuje: “U biblijskoj praksi besmrtnost pripada samo Bogu ili samo onima kojima je Bog daje. S druge strane, kada je riječ o ljudskim bićima, Biblija potvrđuje besmrtnost tijela, a ne duše. U našoj zapadnoj kulturi misao i jezik o besmrtnosti u velikoj je mjeri određen Platonovim naukom o besmrtnosti duše. Međutim, svaki pokušaj da se Platonov nauk spoji s biblijskim može dovesti samo do zabune zato što Platon pod besmrtnošću nije mislio na ono na što su biblijski mislili pisci, i ono što je Platon smatrao dušom nije ono što su biblijski pisci smatrali dušom. Za kršćanina je nada u besmrtnost povezana s Kristovim uskrsnućem.” (“Foreword”, u George Wisbrock, *Death and the Soul* [Oakbrook, IL: ZOE-Life Books, 1990.], str. i.)

TREĆI DIO: Primjena

1. Zamislite da je vaš prijatelj obeshrabren, razočaran i potišten. Kako mu možete pomoći da stekne vjeru u život i nadu?

2. Individualizam, usredotočenost na sebe i sebičnost uništavaju sve važne odnose koji su izgrađeni na povjerenju i žrtvi. Kako možete uspostaviti društveni život s ljudima oko sebe?

3. Ellen White kaže: “Kada bismo više mislili i razgovarali o Isusu, a manje o sebi, bili bismo mnogo češće u Njegovom društvu. ... Krist, i to razapet, treba biti predmet našega razmišljanja, razgovora i naših najradosnijih osjećaja.” (*Put Kristu*, str. 108—110; u izvorniku 102—104) Kako možemo govoriti o Kristu na praktičan način kada jedemo ili se družimo s ljudima?

4. Kako steći Kristov um? O čemu to ovisi i kako se može razviti?

5. Budući da Bog komunicira s nama preko osjetljivih živaca u našem mozgu, kako ih možemo zaštititi i sačuvati u najboljem stanju?

Sud

Ključni tekstovi: Izaija 35,4; Daniel 7,9.10.13.14.22.26.27; Otkrivenje 20,7-15.

PRVI DIO: Opći pregled

Bog je naš Sudac (Izaija 35,4). Kao naš Sudac, On je nepristran. To je dobra vijest za nas. Kao pala bića s nesavršenim prosuđivanjem i sklonošću prema pristranosti i predrasudama, skloni smo neke poslati na Nebo, a drugima zabraniti da uđu. Bog zna ljudska srca, misli i pobude; prema tomu, samo On svakom ljudskom biću može izreći nepristranu i pravednu presudu.

Svojim sudom Bog obnavlja svoju slavu i opravdava svoj karakter. On to čini tako otvoreno i pouzdano da Ga svatko može upoznati (Psalam 34,8). Bog želi da sva razumna bića u svemiru shvate Njegove namjere i da znaju da On pravedno postupa sa zlom, da zle kažnjava na odgovarajući način i da grešne pravedno spašava (Ezekiel 18,21.23.32; 33,11; Rimljanima 3,21-26).

Božji sud usredotočuje se na spasenje pokajanih grešnika i zato je to radosna vijest o Bogu ljubavi koji iz ljubavi sudi i donosi trajno rješenje problema smrti, patnje, boli, nepravde i nasilja, koji su svi posljedica grijeha (Rimljanima 6,23; 2. Solunjanima 1,9; Otkrivenje 21,3.4)

Na kraju će Bog u potpunosti obnoviti sklad i mir u cijelom svemiru (Efežanima 1,10). Zlo i sve što je povezano s njim bit će uklonjeno i uništeno (Matej 25,41.46; Otkrivenje 20,13-15). Svatko tko se potpuno i voljno preda Bogu priznajući Ga kao svojeg Stvoritelja, Otkupitelja, Gospodina i Kralja, primit će vječni život radosno Mu služeći i klanjajući Mu se zauvijek (Izlazak 34,6.7; Daniel 7,14.27; Nahum 1,7; Ivan 3,16.17; Efežanima 1,4-10; Filipljanima 2,10.11; Otkrivenje 15,3.4). Dakle, prvobitni izobilni život radosti, sreće i mira bit će obnovljen i više nikada neće biti narušen bilo kakvim oblikom neposlušnosti ili pobune (Nahum 1,9; Ivan 10,10; Rimljanima 2,7; 1. Timoteju 1,16; 2. Timoteju 4,7.8; Titu 2,11-14).

DRUGI DIO: Komentar

Središnji kozmički sud na križu

Bog je pronašao najbolje rješenje za problem grijeha. Kristova smrt na križu u samom je središtu rješenja. U događaju vezanom za križ otkrivena su različita svjedočanstva i sudovi: 1) Bog je bio opravdan — Golgota dokazuje da je Bog Bog ljubavi, istine, pravde, svetosti, reda i slobode, i Jamac mira, radosti i napretka (Psalam 51,6; Ivan 3,16; Rimljanima 3,21-26); 2) suđeno je Sotoni i osuđen je (Ivan 16,11; Hebrejima 2,14); 3) suđeno je grijehu i osuđen je (Rimljanima 8,3); 4) suđeno je ljudskom rodu i njihovu kaznu uzeo je Krist na sebe (Izaija 53,4-6; 2. Korinćanima 5,21; Galaćanima 3,13), a mogućnost da žive vječno pružena je onima koji prihvate Isusa Krista kao svojeg Spasitelja (1. Ivanova 5,12.13). Bog želi da svi ljudi žive (Ezekiel 18,30-32; 1. Timoteju 2,1-4).

Predadventni ili istražni sud

Prema Bibliji, prvenstveni je cilj Božjeg suda na Nebu prije drugog dolaska (Daniel 7,9.10.13.14.22.26.27; Otkrivenje 11,19; 14,7; usporedi Matej 22,1-14) da zakonito i vječno osigura naše mjesto u nebeskoj obitelji. Isus nas u Ivanu 14,2.3 uvjerava da ne gradi naše mjesto na Nebu kao veliki Zidar u obliku lijepih kuća (On bi to mogao učiniti u tren oka), već nam zakonito osigurava mjesto na Nebu pred predstavnicima čitavog svemira. Ovo suđenje zahtijeva mnogo vremena, kao što je potvrđeno u Danielu 7,9.10.13.14.22.26.27. Isus, kao pravi Svjedok, pošteno će iznijeti naše slučajeve i pred cijelim svemirom objaviti da smo mi Njegovi jer vjerujemo u Njega, da smo prihvatili Njegovu smrt koja nas čisti od grijeha, da nam je dovoljna Njegova milost i da sila Njegove milosti djeluje u nama.

Isus osigurava naše spasenje zakonito, otvoreno, javno i razvidno, pred svim stanovnicima svemira, kako u vječnosti nitko nikada ne bi pokrenuo pitanje da je nešto učinjeno tajno ili djelomično. Isus jasno kaže da su spašeni pouzdani ljudi i da će se uklopiti u nebesku obitelj zato što ih je Božja zadivljujuća preobražavajuća milost promijenila. Bog želi da budemo prihvaćeni na Nebu bez ikakve sumnje ili pitanja.

Prema tomu, s obzirom na narav ovog istražnog suda, on se može nazvati i sudom koji potvrđuje, zapečaćuje i odobrava ono što je netko učinio u svojem životu. Na istražnom sudu potvrđuju se životne odluke.

U nastojanju da objasnimo različite aspekte predadventnog suda mogu se upotrijebiti različiti izrazi: 1. sud potvrde — pogotovo iz perspektive otkupljenih, zato što Isus preuzima njihov slučaj i potvrđuje pred svemirom naš odnos s Njim; 2) sud otkrivanja, zato što Isus otkriva

čitavoj nebeskoj obitelji tko su Božji pravi sljedbenici i razotkriva anti-krista koji se prikazuje kao Bog i Njegovo oruđe spasenja; 3) sud iznošenja činjenica — Bog iznosi činjenice nebeskim bićima i pokazuje im naš stav prema Njemu, Njegovom Zakonu, ljudima, prirodi i grijehu, a također objašnjava kako se odnosi prema grijehu, zlu, đavlu i svima koji slijede Sotonu; 4) istražni sud — zato što je anđelima i nebeskim bićima potreban ovaj sud da bi stekli dodatni uvid u veliku borbu i pitanje zašto Bog neke spašava, a druge ne prima na Nebo. Prema tomu, knjige su otvorene radi nebeskih stanovnika (Daniel 7,10), što prikazuje objektivnost Božjih odluka.

Predadventni sud ne izriče novu presudu u suprotnosti s onim što doživljavamo u svojem svakidašnjem životu. Isus će potvrditi Božju spasosnu aktivnost ili osudu određene osobe. Ne trebamo se plašiti Božjeg predadventnog suda jer na tom sudu On potvrđuje, otkriva, razotkriva i pokazuje nebeskom svijetu odluke koje smo donijeli u vezi s Njim tijekom svojeg života. On neće dodati ništa našim odlukama niti će ih mijenjati. Kao Onaj koji je vjeran i istinit, On izjavljuje za svoj narod da smo Njegovi (Rimljanima 8,31; Otkrivenje 3,14).

Posljednji sud ili sud uništenja

Posljednji sud na Zemlji odvija se na kraju milenija, kada će zli ljudi uskrsnuti. Oni se okupljaju da napadnu Boga i Njegov narod u novom Jeruzalemu (Otkrivenje 20,7-10; 21,1-3). Bog sjedi na uzvišenom bijelom prijestolju i sudi svim nepokajanim bićima (Otkrivenje 20,11.12). Povijest grijeha i spasenja bit će prikazana u svjetlu križa. Bit će pokazana svaka faza pobune protiv Boga, kao i Njegov uzvišeni plan spasenja — od početka Sotonine pobune na Nebu preko Isusove žrtve na križu do konačne pobjede o drugom dolasku. Svi zli vidjet će svoj život u svjetlu križa.

Isusov križ bit će uzdignut iznad Božjeg prijestolja, kako to opisuje Ellen G. White: "Ponad prijestolja se pojavljuje križ i kao u panoramskom prikazu pojavljuju se prizori Adamova kušanja i pada, i uzastopni koraci u velikom planu spasenja." (*Velika borba*, str. 524; u izvorniku 666) Zli će vidjeti što je Bog činio za njihovo spasenje, koliko su prilika odbacili, kako su prezreli Njegovu milost u svojoj oholosti i neznanju. Njihova tvrdoglavost i ravnodušnost jasno će biti razotkrivena i oni će uvidjeti pravu narav svoje pobune.

Sotona će povesti sve grešnike u konačan očajnički napad protiv Svetog grada. Njihov zao karakter se tako potvrđuje i još jednom pokazuje. Čak i najbolje činjenice o Bogu, Njegovom karakteru i djelima neće promijeniti ova bića. Oni stalno iznova pokazuju svoju zlu narav. Postoji

samo jedno rješenje: uništenje zla u svim njegovim pojavnostima. Past će oganj s Neba i zauvijek će okončati grijeh, zlo i pobunu (Otkrivenje 20,9.10). Ovaj oganj koji čisti ustanovit će sud uništenja, konačnu, vječnu i nepovratnu smrt. Za one koji su odbacili Isusa kao svojeg Spasitelja i ostali su uporni u svojem ponašanju, nema nade. Odlika je njihove naravi da uništavaju. Bog zato iz ljubavi treba uništiti one koji uništavaju. Ovaj sud donosi konačno uništenje. Bog mora reagirati na razorno ponašanje nepokajanih ljudi, zlih anđela i đavla. Kad ne bi reagirao, zlo bi pobijedilo i život bi bio ugrožen i naposljetku uništen. Grijeh, grešnici i đavao sa svojim anđelima bit će izbrisani i Zemlja očišćena od zla (Otkrivenje 20,9.13-15; usporedi 2. Petrova 3,7.10-13).

Nakon odstranjivanja onoga što je bolesno i grešno bez mogućnosti ozdravljenja, Bog djeluje kao Stvoritelj novog života. On će stvoriti novo Nebo i novu Zemlju (Otkrivenje 21—22). Spasenje i život bit će osigurani za svu vječnost. Grijeh se više nikada neće pojaviti. Sva razumna bića u svemiru služit će Bogu vjerno iz ljubavi i zahvalnosti zato što znaju Božju dobrotu, ljubav, pravednost i istinu. Ljubav, mir, sklad, radost, pravednost, sloboda, red i istina vladat će svu vječnost. Boga će kao Gospodara nad gospodarima i Kralja nad kraljevima svi zauvijek voljeti, obožavati, slijediti, slušati i klanjati Mu se (Daniel 7,27; Otkrivenje 21—22).

Nauk o Božjem sudu konačno je otkrivenje i očitovanje Božje ljubavi, istine i pravednosti (Filipljanima 2,10.11; Otkrivenje 15,2-4). Božja vladavina je opravdana; pokazano je i dokazano da su Božji putovi ispravni i pravedni. Bog je pravedan dok opravdava grešnike koji su Ga prihvatili, oslanjali se na Njega kao svojeg Spasitelja i rekli “ne” grijehu, pokvarenosti, Sotoni i palim anđelima.

TREĆI DIO: Primjena

1. Zašto je Božji sud toliko potreban i ključan u kontekstu velike borbe i zanimanja svemira za pitanje grijeha?

2. Kako pravimo razliku između božanskih pozitivnih i negativnih sudova?

3. Kako živimo u očekivanju Božjeg suda a da ga se pritom ne plašimo?

Sve novo

Ključni tekstovi: Izaija 65,17-25; Otkrivenje 21—22.

PRVI DIO: Opći pregled

Naša posljednja pouka bavi se kršćanskom konačnom nadom i čežnjom za vremenom kad će Bog uspostaviti novo Nebo i novu Zemlju. Stari poredak našega grešnog svijeta zauvijek će proći. Naša grešna prošlost više nam neće zadavati muke i svi naši padovi, grijesi i prijestupi bit će izbrisani. Sve nevolje, razočaranja i rane bit će zaboravljeni.

Nakon milenija Bog će obrisati naše suze i velika borba bit će okončana. Bog će stvoriti sve novo. U novoj sredini vladat će ljubav, sreća, mir i radost. Bog će osnovati novo Nebo i novu Zemlju s novom kvalitetom života. Neće više biti potrebe za bolnicama, zatvorima i grobljima zato što neće biti boli, bolesti, patnje, nasilja, zločina, izrabljivanja ni smrti (Otkrivenje 21,4.5). Novi Jeruzalem bit će “stan Božji među ljudima. On će stanovati s njima: oni će biti njegov narod, i on sam, Bog bit će s njima.” (Otkrivenje 21,3) Život na novoj Zemlji bit će zadivljujuć i ispunjen. Ono što nam je Bog otkrio nadilazi našu maštu jer “prijestolje Božje i Janjetovo bit će u gradu. Sluge Božje klanjat će se Bogu i gledat će njegovo lice. A njegovo će ime biti na njihovim čelima. Neće više biti noći; i neće trebati ni svjetla od svjetiljke, ni svjetla od sunca, jer će nad njima svijetliti Gospodin, Bog, i oni će kraljevati u vijekove vjekova.” (Otkrivenje 22,3-5)

DRUGI DIO: Komentar

Opis u Izaiji 65,17-25

Izaija je prorok nade. Više od bilo kojeg drugog proroka, on ukazuje na dolazak Mesije i osnivanje Božjeg kraljevstva. S pravom se naziva prorokom evanđelistom. U Izaiji 65,17-25 on govori o novom Nebu i novoj Zemlji. Kako Izaija opisuje život na novoj Zemlji? On iznosi dvaest karakteristika:

1. Nova Zemlja je Božje jedinstveno djelo stvaranja (Izaija 65,17). Bog stvara zato što je Stvoritelj.
2. Grešna prošlost više neće opterećivati Božje sluge (Izaija 65,18).

3. Jeruzalem će biti mjesto sreće i radosti (Izaija 65,18).
4. U Jeruzalemu neće biti plača ni vapaja (Izaija 65,19).
5. Djeca više neće umirati niti će biti pobačaja (Izaija 65,20.23).
6. Dugovječnost vjernih je zajamčena (Izaija 65,20.22), ali prije nego što započne život na novoj Zemlji, grešnici će umirati prerano (Izaija 65,20).

7. Spašeni će se baviti kreativnim radom (Izaija 65,21-23): gradit će kuće i saditi vinograde.

8. Vladat će mir i napredak (Izaija 65,22). Neće biti ratova ni uništavanja.

9. Ljudi će uživati u Božjoj prisutnosti i blagoslovima (Izaija 65,23).

10. Bog će odmah odgovarati na molitve (Izaija 65,24).

11. Bit će stvoreni novi uvjeti života (Izaija 65,25).

12. Kletve Saveza pretvorit će se u obilje blagoslova, kao što se vidi iz ovog teksta u usporedbi s blagoslovima i kletvama iz Ponovljenog zakona (Ponovljeni zakon 27—28; usporedi Levitski zakonik 26).

Izaija nekoliko puta izjavljuje da Bog stvara Nebo i Zemlju povezujući ove dvije ključne riječi, iako katkad prilično slabo (vidi Izaija 1,2; 13,13; 24,4.18.21; 37,16; 40,12.22.26-28; 42,5; 44,23.24; 45,8.12.18; 48,13; 49,13; 51,6.13.16; 55,9); Nebo i Zemlja često se spominju u kontekstu Božje sile da spasi svoj narod. U ovim primjerima Izaija se koristi slikovitim jezikom kada govori o Božjem stvaranju novog Neba i nove Zemlje; slikoviti jezik upućuje na obnovu. Bog je prethodno u Izaiji rekao da je On Stvoritelj i da će osnovati novo Nebo i novu Zemlju: “Svoje sam ti riječi stavio u usta, u sjenu svoje ruke sakrio sam te kad sam razastro nebesa, utemeljio zemlju i rekao Sionu: ‘Ti si narod moj!’” (Izaija 51,16) Samo se dvaput u hebrejskoj Bibliji kaže da Bog stvara “nova nebesa i novu zemlju”, i to samo u Izaiji (Izaija 65,17; 66,22). Na drugom se mjestu spominje u Otkrivenju (Otkrivenje 21,1).

Ključno pitanje glasi opisuje li se u Izaiji 65,17-25 eshatološko novo Nebo i nova Zemlja. Jasno je da se u Izaiji 65—66 ne prikazuje eshatološka slika kakva je prikazana u Otkrivenju 21—22, zato što se spominje smrt, grijeh, prokletstvo, brak i rođenje djece. Na kakav događaj onda upućuje Izaija 65,17-25?

Izaija 65,17-25 oslikava nove uvjete koji će nastati u Izraelu ako Božji narod bude živio u skladu s Božjom riječju. Izrael će biti Božje kraljevstvo u malom. Samim tim, znanje o pravom Bogu će rasti i mogućnost prihvaćanja Mesije će se proširiti. Jeruzalem će postati svjetska prijestolnica. Narodi će se slijevati u Božji hram gdje će učiti o pravom živom Bogu, služiti Mu i klanjati Mu se (vidi, na primjer, Izaija 2,2-4; 56,3-8; Mihej 4,1-3). “Novo nebo i nova zemlja” je hiperbola koja

se u ovom kontekstu odnosi na uvjete života na Zemlji i ukazuje na obnovu Jude nakon povratka iz babilonskog sužanjstva. Ovaj izraz opisuje idealne uvjete za Božji narod u njihovoj zemlji u ono vrijeme. Izaija 65 je predlika, predokus ili protulik novog Neba i nove Zemlje. Ali što se od toga može primijeniti na opis eshatološke nove Zemlje? Potrebno je primijeniti tri načela da bismo otkrili ispravnu primjenu.

Tri ključna načela tumačenja

Prvo načelo: Ono što nije osporeno, ostaje.

U Izaiji 65,17-25 opisuje se nova Zemlja; taj će opis nadahnuti biblijski pisci poslije ili a) potvrditi, potkrijeviti i ponoviti, ili b) neće osporiti njegovu valjanost primjenjujući ga tako na eshatološku novu Zemlju. Da pojednostavimo: ono što nije osporeno, postojat će i na novoj Zemlji jer se automatski prenosi i njegova se valjanost nastavlja. Sljedeće dobre osobine života ostaju: radost, sreća, sigurnost, mir, napredak i kreativan rad. Postojat će novi odnosi u životinjskom svijetu. Zatim, neće više biti plača, boli, tuge i patnje. Prošlost se više neće spominjati. Novom Zemljom teći će Božji izobilni blagoslovi. Nijedan kasniji nadahnuti pisac ne nijeće ove važne karakteristike života niti ih osporava. Naprotiv, ove su vrijednosti potvrđene.

Drugo načelo: Ono što je osporeno, ne prenosi se.

Ono što kasniji biblijski pisci nijeću ili jasno osporavaju iz Izaije 65,17-25 ne primjenjuje se na eshatološku novu Zemlju. Drugim riječima, aspekti života koji se suprotstavljaju drugim mjestima u Svetom pismu neće postojati. Čega, dakle, tamo neće biti?

1. Smrti. Izaija ima u vidu smrt (nakon produktivnog, blagoslovljenog i obilnog života), ali Ivan je jasno odbacuje: "On će otrti svaku suzu s njihovih očiju. Smrti više neće biti; neće više biti ni tuge, ni jauka, ni boli, jer stari svijet prođe." (Otkrivenje 21,4)

2. Grijeha, grešnika ni prokletstva. Ivan jasno kaže da ništa grešno neće doći na novu Zemlju (Otkrivenje 21,8.27; 22,3).

3. Braka ni rađanja djece. Izaija naglašava da na "novoj Zemlji" neće biti pobačaja ni mrtvorodne djece, što ukazuje na brak s mnoštvom djece kao izrazom Božjeg blagoslova. Međutim, kada su Isusa upitali o uskrsnuću i kasnijem životu, odgovorio je da brak i rađanje djece neće biti dio vječnog života (Matej 22,29-32; vidi također *Selected Messages*, sv. 1, str. 172,173). Ono što Bog priprema za svoju djecu bit će mnogo bolje i u većoj će ih mjeri ispunjavati u odnosu na ono što danas možemo doživjeti u najboljem, najsretnijem, najskladnijem i najvrednijem braku. Bog će otkupljenima dati nešto bolje i izvršnije.

Treće načelo: Bit će uključene nove stvarnosti

Na eshatološkoj novoj Zemlji postojat će nove, iznenađujuće stvarnosti koje nisu spomenute u Izaiji 65,17-25 niti u Postanku 2. Najmanje tri veličanstvene stvarnosti bit će potpuno nove: 1) S Neba će se spustiti novi Jeruzalem (Otkrivenje 21,2.3). 2) U gradu će se nalaziti Božje prijestolje sa živom vodom (Otkrivenje 22,1.3). 3) Bog osobno, svojom fizičkom, vidljivom i stalnom prisutnošću, boravit će među svojim narodom (Otkrivenje 22,4.5).

Zaključna opažanja u Izaiji 66,22-24 obuhvaćaju eshatološko vrijeme kada će svi Gospodnji sluge biti u Jeruzalemu živeći u novim okolnostima opisanim kao nova nebesa i nova Zemlja (Izaija 66,22). Konačan je ishod da su vjerni Božji sluge u novom Jeruzalemu, dok su oni izvan njega izloženi božanskom sudu, osudi i potpunom uništenju (Izaija 66,24). Ovo je posljednja slika u Izaiji gdje novi život ne narušavaju nepravednici tako da mir i sklad nikada više neće biti poremećeni grijehom. Ovaj ishod dolazi nakon snažnih evanđeoskih aktivnosti među narodima (Izaija 66,19-21).

Očekivanje starozavjetne crkve bilo je iznimno. Bio je to pogled usmjeren na osnivanje vječnog Božjeg kraljevstva, novog Neba i nove Zemlje. U Izaiji 65,17-25, kao i u Danielu 2; Danielu 7—9; Izaiji 24—27; Ezekielu 38—39; Ezekielu 40—48; Joelu 3; Miheju 4 i Zahariji 14, pruža nam se važan uvid u starozavjetnu nadu. Ova crkva iščekivala je dolazak Mesije i osnivanje Božjeg kraljevstva.

Ugledni pisac i govornik Frederic Ferrar bio je osobni prijatelj i počasni kapelan kraljice Viktorije 1870-ih. "Jednog dana kapelan je propovijedao o drugom Kristovom dolasku. Dok je govorio o tom slavnom događaju, zapazio je suze u kraljičinim očima. Nakon službe prišao joj je i upitao: 'Zašto je Vaše Veličanstvo plakalo dok sam danas propovijedao?' 'Oh,' rekla je, 'zato što se nadam da će doći u moje vrijeme!' 'Zašto Vaše Veličanstvo želi da On dođe u vaše vrijeme?' upitao je kapelan. 'Oh, gospodine, da mogu položiti svoju krunu pred Njegove noge!'" (H. M. S. Richards, *The Signs of the Times*, 1. prosinca 1931., str. 10)

TREĆI DIO: Primjena

1. Kako je nada u novu Zemlju promijenila naše sadašnje vrijednosti i ciljeve?

2. Na koji način Ivan u Otkrivenju nadograđuje Izaijin opis nove Zemlje iz Izaije 65? Kako ga je Ivan promijenio?

3. Je li eshatološka nada namijenjena samo obeshrabrenima i onima koji umiru? Razgovarajte o tome i obrazložite svoj odgovor.